

OP-Henkivakuutus Oy

2018

**Toimintakertomus
ja tilinpäätös**

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen toimintakertomus

Emoyhtiön tuloslaskelma
Emoyhtiön tase

Konsernin tuloslaskelma
Konsernin tase

Emoyhtiön rahoituslaskelma
Konsernin rahoituslaskelma

Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Tilinpäätösmerkintä

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2018

Toimintaympäristön ja toimialan kehitys

Maailmantalouden kasvu hidastui, ja luottamus talouteen heikkeni vuoden 2018 viimeisinä kuukausina. Talouden vire oli silti edelleen verrattain hyvä. Koko vuonna 2018 maailmantalous kasvoi lähes samaa hyvää vauhtia kuin vuonna 2017. Erot maiden talouskehityksen välillä levenivät. Euroalueella talouskasvu hidastui selvästi vuoden mittaan osin tilapäisten tekijöiden vuoksi. Työttömyys laski yhä selvästi ja inflaatio nousi.

Sijoitusmarkkinoiden negatiivinen ilmapiiri vaikutti heikentävästi henkivakuutusalan nettomyyntiin, riskihenkivakuutusten kysyntä säilyi kohtuullisella tasolla. Vakuutusten tarjoamisesta annettu direktiivi (IDD) implementoitiin Suomen lainsäädäntöön ja lain soveltaminen alkoi 1.10.2018. IDD parantaa kuluttajansuojaa ja yhdenmukaistaa vakuutusten tarjontaa. Vuoden 2018 lopussa hallitus antoi esityksen osakesäästötilin tuloverotusta ja eräiden vakuutustuotteiden tuloverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksen mukaan säästöhenkivakuutuksen ja kapitalisaatiosopimusten verotus kiristyi lievästi (ei verovapaita vakuutus suorituksia, tappio vähennyskelpoiseksi). Muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa. IASB (International Accounting Standards Board) päätti marraskuussa 2018 lykätä vakuutus sopimuksia koskevan kansainvälisen tilinpäätösstandardin IFRS 17 Vakuutus sopimukset (IFRS 17 Insurance Contracts) voimaantuloa vuodelta. Voimaantulopäivä on vuoden 2022 alussa. Standardi lisää läpinäkyvyyttä ja parantaa yhtiöiden tilinpäätösten vertailukelpoisuutta.

Yhtiön toiminta

Kertomusvuoden aikana OP:n keskusyhteisökonsernissa toteutettiin laaja ylimmän johdon vastuualueiden uudistaminen ja niihin liittyneet keskusyhteisökonsernin uudelleenorganisointumista koskeneet yhteistoimintaneuvottelut. Uuden organisaation ja toimintatapojen tavoitteena on lisätä toiminnan ketteryyttä ja tuottavuutta sekä parantaa asiakaskokemusta paranevan työntekijäkokemuksen avulla.

OP:n keskusyhteisön johtokunnan kesäkuussa 2018 uudistetun työajan mukaan OP Ryhmän liiketoiminnan ytimen muodostaa pankki- ja vakuutusliiketoiminta. Vakuutusliiketoimintaan sisältyvät henkilö- ja yritysasiakkaiden vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminta sekä terveys ja hyvinvointi. Kesäkuusta 2018 alkaen OP-Henkivakuutus on toiminnallisesti ollut osa vakuutusliiketoimintaa (aiemmin osa varallisuudenhoitoa). OP Ryhmän tuloraportoinnissa uusien segmenttien mukaiseen raportointiin siirrytään vuoden 2019 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta alkaen.

Vuoden 2018 aikana OP-Henkivakuutuksen liiketoiminta kehittyi myönteisesti ja hallituksen vahvistaman vuosisuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset tapahtumat ja tulokset tilikauden aikana olivat seuraavat:

- Yhtiön toimintaa ja organisointumista uudistettiin osana OP:n keskusyhteisökonsernin uudistumista. Henkilöresursseja lisättiin, vastuualueita selkeytettiin ja valmiuksia liiketoiminnan kehittämisen ketteröittämiseen kehitettiin.
- Uuden säädösympäristön (IDD, PRIIPS) implementointi ja käyttöönotto sujuivat suunnitelmien mukaan.
- Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoituskohteiden valikoimaa kehitettiin aktiivisesti. Instituutioasiakkaille tuotiin uusia sijoituskoreja mm. infra-sijoituksiin ja henkilöasiakkaille uusia indeksilainoja.
- Haastavasta sijoitusmarkkinasta huolimatta sijoitussidonnaisen vakuutuksen nettomyynti oli noin 441 miljoonaa euroa. Ensivakuutuksen maksutulo kasvoi lähes 17 % 1,1 miljardiin euroon.
- Korkotuottoinen vastuovelka pieneni 8 prosenttia 6,2 miljardiin euroon.
- Sijoitussidonnainen vastuovelka pieneni 3 prosenttia 9,8 miljardiin euroon.
- Yhtiön FAS-tulos ennen veroja oli 147 miljoonaa euroa (98).
- Solvenssi II oma varallisuus oli vuoden 2018 lopussa 1 019 miljoonaa euroa ja pääomavaade oli 578 miljoonaa euroa. Vakavaraisuussuhde oli 176 prosenttia. Luvut on esitetty ilman vastuovelkaa vakavaraisuuslaskennassa koskevaa siirtymäkauden vähennystä.

Vakuutustoiminta

Vakuutustoiminnassa yhtiön tavoitteena on pitää vakuutustoiminnan tulos ja tehokkuus toimialan parhaana ja samalla huolehtia laadukkaasta vakuutuskannan hoidosta. Riskiliikkeen tulos parani edellisvuodesta 2 miljoonalla eurolla ja kustannusliikkeen tulos 25 miljoonalla eurolla. Riski- ja kustannusliikkeen tulosparannukset muodostuivat Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomesta kannanluovutuksella siirtyneistä vakuutuskannoista sekä hallinnointipalkkioiden palautusten kasvusta vastuuelan kasvaessa. Liikekulut (pl. myyntipalkkiot ja OP bonukset) kasvoivat edellisvuodesta 4 miljoonalla eurolla johtuen erityisesti vakuutuskantojen järjestelmäkonversioita valmistelevista töistä sekä sähköisten palvelujen kehittämismenoista.

Yhtiön ensivakuutuksen maksutulo kasvoi 17 prosenttia 1 139 miljoonaan euroon (976). Vastuuelan kokonaismäärä oli 16,0 miljardia euroa (16,9). Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomesta kannanluovutuksella saatujen yksilöllisen henkivakuutus- ja eläkevakuutuskantojen osuus oli 3,1 miljardia euroa. Sijoitussidonnaisen vastuuelan osuus kasvoi 61 prosenttiin (60) koko vastuuelasta.

Yhtiö maksoi tilikauden aikana korvauksia 1 280 miljoonaa euroa (1 210). Takaisinostojen osuus maksetuista korvauksista oli 504 miljoonaa euroa (457), säästösummia erääntyi 114 miljoonaa euroa (131), kuolintapauskorvauksia maksettiin 194 miljoonaa euroa (176) ja eläkkeitä 468 miljoonaa euroa (446).

Yhtiön liiketoiminnan tehokkuus pysyi hyvällä tasolla. Liikekulut olivat 123 miljoonaa euroa (121). Liikekulujen kasvu johtui liiketoiminnan kehittämiskulujen kasvusta. Liikekustannussuhde oli 157,2 prosenttia (149,9). Liikekustannussuhde, jossa kokonaisliikekuluista on poistettu ensivakuutuksen palkkiot ja tuotoiksi on huomioitu kaikki liikekulujen kattamiseen tarkoitetut tuotot, oli 32,5 prosenttia (33,9).

Sijoitustoiminta

Vuosi 2018 oli sijoitusmarkkinoiden näkökulmasta hyvin haastava. Vuodelle leimallista olivat huolet taloussyklin hiipumisesta, useimpien riskipitoisten omaisuusluokkien kallis hinnoittelu vuoden alussa ja kauppasodan uhka. Vuoden aikana osakekurssit laskivat ja luottoriskipreemiot levenivät, aiheuttaen miinusmerkkisen tuoton riskillisille omaisuusluokille.

Osakemarkkinat pärjäsivät omaisuusluokista heikoiten. Erityisen haastava vuosi oli kehittyville markkinoille, esimerkiksi Kiinan CSI 300 -osakeindeksi tuotti paikallisvaluutan määräisenä noin -24 prosenttia.

Korkomarkkinoiden tuotot olivat niin ikään mollivoittoisia, pois lukien pieniriskiset ns. turvasatamaomaisuusluokat. Euroalueen investointikelpoisten valtionlainojen indeksi oli tuottokärjessä reilun kahden prosentin tuotollaan. Kehittyvien markkinoiden valtionlainat ja korkeariskiset yritysainat tuottivat heikoiten.

Euro heikkeni Yhdysvaltain dollaria vastaan 4,5 prosenttia vuoden aikana, parantaen näin valuuttariskisuojaamattomien USD-määräisten sijoitusten tuottoa.

Vuoden lopussa sijoitusten markkina-arvo ilman eriytettyjä taseita, sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevaa omaisuutta ja vastuuelkaa suojaavia sijoituksia oli 3 644 miljoonaa euroa (3 830). Korkosijoitusten modifioitu duraatio oli 4,1 vuotta. Sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoin ilman vastuuelan suoja oli 0,8 prosenttia.

Markkina-arvo, miljoonaa euroa	2018	Osuus, %	2017	Osuus, %	Muutos
Rahamarkkinasijoitukset	170	4,6	313	8,2	-143
Joukkovelkakirjalainat	2 590	71,1	2 660	69,5	-69
Osakkeet	221	6,1	235	6,1	-14
Kiinteistösijoitukset	270	7,4	265	6,9	9
Vaihtoehtoiset sijoitukset	75	2,1	70	1,8	5
Listamattomat osakkeet	115	3,2	131	3,4	-15
Matalariskiset epälikvidit lainat	198	5,5	155	4,1	44
Yhteensä	3 644	100	3 830	100	-184

Vastuuelkaa suojaavien sijoitusten markkina-arvo vuoden lopussa oli 84 miljoonaa euroa (50) ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleva omaisuus oli 9 771 miljoonaa euroa (10 126).

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomesta siirtyneestä vastuuelasta ja sen katteena olevasta sijoitusomaisuudesta on muodostettu ns. eriytetyt taseet, joilla on muusta OP-Henkivakuutuksen sijoitustoiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka. Yksilöllisen henkivakuutuskannan eriytetyn taseen sijoitusomaisuuden määrä ilman vastuuelkaa suojaavia korkojohdannaisia oli katsauskauden lopussa 810 miljoonaa euroa (891). Sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoin ilman vastuuelan suoja oli 1,4 prosenttia. Yksilöllisen eläkevakuutuskannan eriytetyn taseen sijoitusomaisuuden määrä ilman vastuuelkaa suojaavia korkojohdannaisia oli katsauskauden lopussa 2 295 miljoonaa euroa (2 573). Sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoin ilman vastuuelan suoja oli 0,2 prosenttia.

Tulos

Yhtiön tilinpäätös ja konsernitilinpäätös on laadittu suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaan. Yhtiön tulos yhdistellään OP Ryhmän tulokseen ja konsernitilinpäätökseen noudattaen kansainvälistä tilinpäätösstandardia (IFRS).

Yhtiön tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 147 miljoonaa euroa (98). Tulosparrannus johtui kustannus- ja korkoliikkeen parantuneesta tuloksesta, riskiliikkeen tulos säilyi edellisvuoden tasolla. Korkoliikkeen tulosparrannus johtui erityisesti nettomääräisten korkotäydennysten muutoksista.

Sijoitustoiminnan nettotuotto ilman sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevan omaisuuden tuottoa oli 99 miljoonaa euroa (210). Sijoitusomaisuuden kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotus (arvostusero) pieneni vuoden alusta 36 miljoonaa euroa, sijoitusomaisuuden arvostusero oli 136 miljoonaa euroa (172).

Konsernin tulos ennen veroja oli 115 miljoonaa euroa (79). Konserni muodostuu emoyhtiöstä ja kiinteistöosakeyhtiöistä.

Vakavaraisuus

Solvenssi II oma varallisuus oli vuoden 2018 lopussa 1 019 miljoonaa euroa ja pääomavaade oli 578 miljoonaa euroa. Vakavaraisuussuhde oli 176 prosenttia. Luvut on esitetty ilman vastuuelkaa vakavaraisuuslaskennassa koskevaa siirtymäkauden vähennystä. Yhtiön tavoitteena on pitää vakavaraisuussuhde tasolla 130 prosenttia. Vakuutusyhtiölain 8 a luvun mukainen vakavaraisuuskertomus¹ julkaistaan verkkopalvelussa (op.fi).

Riskienhallinta ja riskiasema

OP Ryhmän riskinotto- ja riskitoleranssijärjestelmä sekä OP Ryhmän riskipolitiikan linjaukset ja limiitit ohjaavat ryhmän vakuutusyhtiöiden riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa.

Vakuutusyhtiöiden sijoitussuunnitelmat, asiakas- ja riskinvalinnan ohjeistus sekä jälleenvakuutusperiaatteet tarkentavat liiketoiminnan ohjausta, jotta riskiasema pysyy riskinottohalukkuuden puitteissa. Riski- ja vakavaraisuusarvioinnin ytimen muodostaa taloudellisella pääomavaateella arvioidun riskiaseman ja sen ennakoitujen kehityksen suhteuttaminen käytettävissä oleviin omiin varoihin.

Stressitesteillä arvioidaan sekä yksittäisten riskitekijöiden, että useiden muuttujien samanaikaisten muutosten vaikutuksia vakuutusyhtiöiden Solvenssi 2 -vakavaraisuuteen. Stressitesteillä varmistetaan myös taloudellisen pääomavaateen riittävyttä. Keskusyhteisön johtokunta vahvistaa Riskienhallinnan ohjeessa stressitestaustehikon.

Vuosittain päivitettävät henki- ja vahinkovakuutustoiminnan pääomasuunnitelmat noudattavat OP Ryhmän Riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmä -dokumentin ja OP Ryhmän pääomasuunnitelman linjauksia. Pääomasuunni-

¹ Solvenssi II - vakavaraisuussäännökset tulivat voimaan 1.1.2016. Ne eivät kuulu 1.1.2016 voimaan tulleen VYL:n mukaan lakisäätöisen tilintarkastuksen piiriin

telmat sisältävät vakavaraisuuden tilanneanalyysin, vakavaraisuustavoitteet ja toimenpiteet, varautumissuunnitelman valmiustasojen ja ohjausmenettelyjen muodossa sekä skenaariolaskelmat viiden vuoden horisontilla pääomien riittävyyden arvioimiseksi.

Riski- ja vakavaraisuusarvioinnin tuloksia raportoidaan vakuutusyhtiöiden ja OP Ryhmän ylimmälle johdolle neljännesvuosittain osana ryhmän riskianalyysia. Merkittäviä havaintoja raportoidaan myös johdon raportoinnissa kuukausittain tai tarvittaessa tiheämminkin.

Vuosittain laaditaan vastuullisen vakuutusmatemaatikon selvitys vastuuvetkaan liittyvistä riskeistä. Selvitys keskittyy vastuuvetvelan luonteen ja vakavaraisuusvaatimusten kuvaamiseen, jotta vakuutustoiminta, sijoitustoiminta ja riskienhallinta voidaan yhtiössä järjestää ottamalla huomioon vastuuvetvelan niille asettamat vaatimukset.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessin tulokset vedetään yhteen henki- ja vahinkovakuutustoiminnan Riski- ja vakavaraisuus -arvioihin (ORSA-arviot). Arvioiden tavoitteena on varmistaa vakavaraisuussäännösten jatkuva noudattaminen huomioiden yhtiön riskiprofiili ja pääoman riittävyys lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Arvion tulokset otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa. Arviot laaditaan vähintään vuosittain tai useammin, jos riskiprofiilissa tapahtuu merkittävä riskin kasvu, jolla olisi vaikutusta strategian ja liiketoimintasuunnitelmien toteutumiseen.

Henkivakuutuksen keskeiset riskit ovat vakuutuskannan vakuutustekniset riskit, vastuuvetvelan korkoriski, sijoitustoiminnan markkinariskit, maksuvalmiusriski sekä operatiiviset riskit. Henkivakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ja sijoitusten riskitasossa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kokonaisuutena henkivakuutuksen riskiasema on säilynyt vakaana. Vastuuvetvelan diskonttauksessa käytetyn koron muutokseen on varauduttu suojaamalla merkittävä osa riskistä korkoinstrumenteilla.

Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, organisaatio ja keskeiset riskit on kuvattu tilinpäätöksen liitteessä.

Kohtuusperiaate ja arvio sen toteutumisesta

Henkivakuutusyhtiön tulee vakuutusyhtiölain mukaan jakaa kohtuullinen osa vakuutusten tuottamasta ylijäämästä niille vakuutuksille, joilla sopimusehtojen mukaan on oikeus lisäetuihin. Lisäetujen jakaminen ei saa kuitenkaan vaarantaa yhtiön vakavaraisuutta eikä lisäetujen tason jatkuvuutta.

Vakuutussäästöille annettavan kokonaishyvityksen muodostavat vakuutuksille hyvitetävä laskuperustekorko ja vuosittain määrättävät lisäedut. Yhtiön hallitus päättää lisäedut vuosittain ja niiden määrään vaikuttaa yleinen korkotaso, onnistuminen sijoitustoiminnassa sekä vakuutuksen laskuperustekorko. Yhtiö pyrkii lisäetujen tasossa jatkuvuuteen. Yhtiön vakavaraisuus ja varautuminen ennakoitua suurempaan korvausmenoon voivat rajoittaa maksettavia asiakashyvityksiä.

Tavoitteena on antaa vakuutussäästöille kokonaishyvitys, joka vastaa pitkällä aikavälillä vähintään matalariskisimpinä pidettävien korkosijoitusten korkotasoa. Tällä hetkellä kokonaishyvityksen tavoitteena on säästöhenkivakuutuksilla ja kapitalisaatiosopimuksilla 12 kuukauden euribor-koron, yksilöllisillä eläkevakuutuksilla ja maksuperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 5 vuoden sekä etuusperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen korkotaso.

Riskivakuutuksissa tavoitteena on pyrkiä pitkällä aikavälillä jakamaan lisäetuja lisäeturyhmien vahinkosuhteisiin perustuen niin, että ylijäämän jaossa huomioidaan kohtuullisessa määrin kyseisten vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa.

Lisäetutavoitteet ovat voimassa toistaiseksi. Hallitus päättää vakuutuksille annettavat lisäedut vuosittain. Lisäetutavoitteet eivät ole osa yhtiön ja vakuutuksenottajan välistä vakuutussopimusta. OP-Henkivakuutuksen hallituksella on oikeus muuttaa lisäetutavoitteita ilman erillistä ilmoitusta vakuutuksenottajalle.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomesta siirtyneestä vastuuvielasta ja sen katteena olevasta sijoitusomaisuudesta on muodostettu ns. eriytetyt taseet, jolla on muusta OP-Henkivakuutuksen toiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka.

Arvio kohtuuperiaatteen toteutumisesta on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Henkilöstö

OP-Henkivakuutuksen palveluksessa oli kertomusvuoden aikana keskimäärin 90 henkilöä. Vuoden päättyessä palveluksessa oli 95 henkilöä. Naisia henkilökunnasta oli 77 % ja miehiä 23 %. Henkilökunnan keski-ikä oli 47,7 vuotta.

OP-Henkivakuutus toimii kiinteässä yhteistyössä OP Ryhmän muiden yhtiöiden kanssa. Yhtiö on ulkoistanut osan toiminnoistaan muihin keskusyhteisökonsernin yhtiöihin.

OP-Henkivakuutus soveltaa OP Ryhmässä sovittuja palkka- ja kannustejärjestelmiä, joissa on huomioitu Finanssivalvonnan palkitsemista koskevat ohjeet. Henkilökunnalle maksetaan lyhyen tähtäimen tulospalkkioita, mikäli sovitut liiketoiminnalle asetetut vuositason tavoitteet saavutetaan. Pitkän tähtäimen palkitsemisessa maksetaan sekä henkilöstörahasitolle että johdolle palkkioita ennalta sovittujen periaatteiden mukaisesti.

Tulevaisuuden näkymät

Talousoikeus jatkuu suotuisana lähitulevaisuudessa, mutta vahvin suhdannekehitys on tällä erää jäämässä taakse. Talousnäkyville suurimman riskin muodostavat lisääntyvät kansainvälisen kaupan esteet. Rahoitusmarkkinoilla epävarmuutta lisäävät muun muassa globaalisti vähitellen kiristytävä rahapolitiikka ja Italian sitoutuminen EU:n talouspolitiikan periaatteisiin.

Henkivakuutuksen kannalta korkotason, erityisesti pitkien korkojen, säilyminen erittäin matalalla tasolla tuo haasteita hyvän vakavaraisuustason ylläpitämiseen.

Hallinto ja tilintarkastajat

Yhtiön hallinto määräytyy vakuutus- ja osakeyhtiölain säännösten sekä yhtiölle vahvistetun yhtiöjärjestyksen pohjalta.

Ylintä päätösvaltaa käyttävä yhtiökokous kokoontui varsinaiseen yhtiökokoukseen 19.3.2018. Kokouksessa käsiteltiin varsinaiselle yhtiökokoukselle yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvat asiat. Varsinaisen yhtiökokouksen lisäksi yhtiössä pidettiin kertomusvuoden aikana kaksi ylimääräistä yhtiökokousta.

Ensimmäinen ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 1.2.2018, jolloin päätettiin 28.12.2017 tehdyn yhtiökokouspäätöksen korjaamisesta.

Toinen ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 28.12.2018, jolloin päätettiin ennakoivasti, että yhtiö tulee vuonna 2019 pidettävässä varsinaisessa yhtiökokouksessa päättämään osingonjaosta OP Osuuskunnan esittämän ennakko-osinkovaatimuksen mukaisesti.

Hallituksen jäsenet ajalla 1.1. – 14.5.2018 olivat:

Karri Alameri, hallituksen puheenjohtaja
Harri Luhtala
Jari Himanen

Hallituksen jäsenet ajalla 15.5. – 1.7.2018 olivat:

Karri Alameri, hallituksen puheenjohtaja
Harri Luhtala

Harri Nummela

Hallituksen jäsenet ajalla 2.7. – 31.10.2018 olivat:

Olli Lehtilä, hallituksen puheenjohtaja
Harri Luhtala
Harri Nummela

Hallituksen jäsenet ajalla 1.11. – 31.12.2018 olivat:

Olli Lehtilä, hallituksen puheenjohtaja
Vesa Aho
Tony Vepsäläinen

Hallitus kokoontui kertomusvuoden aikana 17 kertaa.

Yhtiön toimitusjohtajana toimii Jussi Huttunen.

Yhtiön tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, joka on nimennyt päävastuulliseksi tarkastajaksi KHT Raija-Leena Hankosen.

Merkittävät tapahtumat tilikauden jälkeen

OP:n keskusyhteisökonsernin uusi organisaatio tuli voimaan 1.1.2019. OP-Henkivakuutus kuuluu uudessa organisaatiossa ja tulosraportoinnissa Vakuutusasiakkaat -liiketoimintaan.

Omistussuhteet ja konsernirakenteen muutokset

OP-Henkivakuutuksella on 559 357 osaketta, jotka kaikki edustavat samanlaista äänimäärää yhtiökokouksessa. Yhtiön osakkeista OP Osuuskunta omistaa 100 prosenttia.

Konsernirakenteessa ei tapahtunut muita muutoksia kertomusvuoden aikana.

Hallituksen esitys voitonjakoista

Tilinpäätöksen 31.12.2018 mukaan yhtiön voitonjakokelpoiset varat, joihin sisältyy tilikauden voitto 117 672 002,74 euroa ja josta on vähennetty ennakko-osinko 100 000 000,00 euroa, olivat yhteensä 99 170 163,69 euroa. Yhtiön jakokelpoiset varat ennakko-osinko vähennettynä olivat yhteensä 58 467 475,68 euroa.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan ennakko-osinkovaatimuksen ja 28.12.2018 tehdyn ennakkoivan yhtiökokouspäätöksen mukaisesti 178,78 euroa osakkeelta eli yhteensä 100 000 000,00 euroa ja että osingonjaon jälkeen jäljelle jäävä osa tilikauden voitosta kirjataan edellisten tilikausien voitto/tappio-tilille.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TULOSLASKELMA (tuhatta euroa)

Emoyhtiö	Viite	1.1.2018-31.12.2018		1.1.2017-31.12.2017	
Vakuutustekninen laskelma					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	2	1 138 634		976 371	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-10 070</u>	1 128 564	<u>-15 023</u>	961 349
Sijoitustoiminnan tuotot	8,9		451 774		620 868
Sijoitustoiminnan realisoitumattomat arvonnousut	8,9				
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset			-79 992		362 750
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	4	-1 288 152		-1 216 256	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>8 027</u>	-1 280 125	<u>9 670</u>	-1 206 586
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		66 764		-27 345	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-479</u>	66 285	<u>767</u>	-26 578
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Kokonaismuutos		818 268		-203 912	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-11 721</u>	806 547	<u>-7 432</u>	-211 344
Liikekulut	4,5,6		-122 697		-120 787
Sijoitustoiminnan kulut	8,9		-319 469		-280 789
Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut					
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset			-501 504	-1 346	
Vakuutustekninen tulos			<u>149 383</u>		<u>97 535</u>
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Muut tuotot			18		2 850
Muut kulut					
Liikearvon poisto			-2 154		-2 154
Voitto ennen tilinpäätössirtoja ja veroja			147 247		98 231
Tilinpäätössirrot					
Poistoeron muutos			-1 286		-10
Tuloverot	7				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot		-26 907		-22 386	
Laskennalliset verot		<u>-1 382</u>	-28 289	<u>2 262</u>	-20 124
Muut välittömät verot					
Tilikauden voitto			<u>117 672</u>		<u>78 097</u>

TASE (tuhatta euroa)

Emoyhtiö						
Vastaavaa	Viite	31.12.2018		31.12.2017		
Aineettomat hyödykkeet	10					
Kehittämismenot		4 705		15 376		
Liikearvo		15 077		17 230		
Muut pitkävaikutteiset menot		<u>38 481</u>	58 262	<u>31 163</u>		63 770
Sijoitukset	11					
Kiinteistösijoitukset	12					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		161 622		165 102		
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		<u>98 634</u>	260 257	<u>105 623</u>		270 725
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä						
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	13	21 093		17 493		
Samaan konserniin kuuluvien yritysten liikkeelle laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		92 363		92 520		
Kiinnelainasaamiset saman konsernin yrityksissä		<u>135 876</u>	249 332	<u>129 376</u>		239 389
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	14	1 052 185		1 140 794		
Rahoitusmarkkinavälineet		4 683 876		4 996 550		
Osuudet yhteissijoituksista						
Kiinnelainasaamiset		15 704		20 724		
Muut lainasaamiset		21 924		13 834		
Talletukset		<u>19 900</u>	5 793 589	<u>15 000</u>	6 186 902	6 697 015
Sijoitusidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset	15					
Saamiset			9 770 953			10 126 093
Ensivakuutustoiminnasta						
Vakuutuksenottajilta			2 070		10 610	
Jälleenvakuutustoiminnasta					471	
Muut saamiset	16		136 586		190 201	
Laskennalliset verosaamiset	7		<u>4 532</u>	143 188	<u>5 913</u>	207 196
Muu omaisuus						
Rahat ja pankkisaamiset			419 581			423 599
Siirtosaamiset	17					
Korot ja vuokrat		46 473		50 829		
Muut siirtosaamiset	7	<u>41 846</u>	88 320	<u>58 412</u>		109 241
Vastaavaa yhteensä			<u><u>16 783 481</u></u>			<u><u>17 626 914</u></u>
Vastattavaa						
Oma pääoma	18					
Osakepääoma			145 433		145 433	
Muut rahastot						
Muut rahastot			26 500		26 500	
Edellisen tilikauden voitto/tappio			-45 002		-23 099	
Tilikauden voitto			117 672		78 097	
Pääomalaina	19		245 000		245 000	
Tilinpäätössiirtojen kertymä						
Poistoero			1 671		385	
Vakuutustekninen vastuuelka	20					
Vakuutusmaksuvastuu		4 530 259		5 002 483		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-57 521</u>	4 472 738	<u>-69 242</u>	4 933 241	
Korvausvastuu		1 745 333		1 812 097		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-1 412</u>	1 743 921	<u>-1 891</u>	1 810 206	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka	20					
Vakuutustekninen vastuuelka			<u>9 811 738</u>	16 519 671	<u>10 157 782</u>	17 373 545
Velat	7					
Ensivakuutustoiminnasta			769		1 191	
Jälleenvakuutustoiminnasta			84		377	
Muut velat	21		<u>137 262</u>	138 115	<u>132 873</u>	134 441
Siirtovelat	7, 22			125 695		118 929
Vastattavaa yhteensä			<u><u>16 783 481</u></u>			<u><u>17 626 914</u></u>

KONSERNITULOSLASKELMA (tuhatta euroa)

Vakuutustekninen laskelma	Viite	1.1.2018-31.12.2018		1.1.2017-31.12.2017	
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	2	1 138 634		976 371	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-10 070</u>	1 128 564	<u>-15 023</u>	961 349
Sijoitustoiminnan tuotot	8,9		447 918		619 737
Sijoitustoiminnan realisoitumattomat arvonnousut	8,9				
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset			-79 992		362 750
Muut vakuutustekniset tuotot					
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	4	-1 288 152		-1 216 256	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>8 027</u>	-1 280 125	<u>9 670</u>	-1 206 586
Korvausvastuun muutos					
Kokonaismuutos		66 764		-27 345	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-479</u>	66 285	<u>767</u>	-26 578
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Kokonaismuutos		818 268		-203 912	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-11 721</u>	806 547	<u>-7 432</u>	-211 344
Liikekulut	4,5,6		-122 697		-120 787
Sijoitustoiminnan kulut	8,9		-318 813		-278 022
Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut					
Muiden sijoitusten arvonnousut			-501 504		-1 346
Vakuutustekninen tulos			<u>146 183</u>		<u>99 173</u>
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Muut tuotot					
Muut			18		2 850
Muut kulut					
Konserniliikearvon poisto		-2 154		-2 154	
Muut			-2 154	<u>-429</u>	-2 582
Tulovero varsinaisesta toiminnasta	7				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot		-26 907		-22 386	
Laskennalliset verot		<u>-1 637</u>	-28 544	<u>2 352</u>	-20 034
Tilikauden voitto			<u>115 502</u>		<u>79 406</u>

KONSERNITASE (tuhatta euroa)

Vastaavaa	Viite	31.12.2018		31.12.2017	
Aineettomat hyödykkeet	10				
Kehittämismenot		4 705		15 376	
Liikearvo		15 077		17 230	
Muut pitkävaikutteiset menot		<u>38 481</u>	58 262	<u>31 163</u>	63 770
Sijoitukset	11				
Kiinteistösijoitukset	12				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		260 717		273 487	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	13	21 093		17 493	
Samaan konserniin kuuluvien yritysten liikkeelle laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		92 363		92 520	
Kiinnelainasaamiset saman konsernin yrityksissä		<u>135 876</u>	249 332	<u>129 376</u>	239 389
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	14	1 052 185		1 140 794	
Rahoitusmarkkinavälineet		4 683 876		4 996 550	
Kiinnelainasaamiset		15 704		20 724	
Muut lainasaamiset		21 924		13 834	
Talletukset		<u>19 900</u>	5 793 589	<u>15 000</u>	6 186 902
Sijoitusidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset	15		9 770 953		10 126 093
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		2 070		10 610	10 610
Jälleenvakuutustoiminnasta				471	
Muut saamiset	16	112 948		171 490	
Laskennalliset verosaamiset	7	<u>4 532</u>	119 550	<u>5 913</u>	188 485
Muu omaisuus					
Rahat ja pankkisaamiset			419 581	423 599	423 599
Siirtosaamiset	17				
Korot ja vuokrat		60 532		56 330	
Muut siirtosaamiset	7	<u>50 109</u>	110 641	<u>70 174</u>	126 504
Vastaavaa yhteensä			<u><u>16 782 626</u></u>		<u><u>17 628 229</u></u>

Vastattavaa

Oma pääoma	18				
Osakepääoma			145 433		145 433
Muut rahastot					
Muut rahastot			26 500		26 500
Edellisen tilikauden voitto/tappio			-42 578		-21 983
Tilikauden voitto			115 502		79 406
Pääomalaina	19		245 000		245 000
Vakuutustekninen vastuuelka	20				
Vakuutusmaksuvastuu		4 530 259		5 002 483	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-57 521</u>	4 472 738	<u>-69 242</u>	4 933 241
Korvausvastuu		1 745 333		1 812 097	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-1 412</u>	1 743 921	<u>-1 891</u>	1 810 206
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka	20				
Vakuutustekninen vastuuelka			<u>9 811 738</u>	16 518 255	<u>10 157 782</u>
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta			769		1 191
Jälleenvakuutustoiminnasta			84		377
Muut velat	21		128 082		127 853
Laskennalliset verovelat	7		<u>1 619</u>	130 555	<u>1 364</u>
Siirtovelat	7, 22			<u>133 816</u>	<u>121 861</u>
Vastattavaa yhteensä			<u>16 782 626</u>		<u>17 628 229</u>

RAHOITUSLASKELMA (tuhatta euroa)

Emoyhtiö	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	118 958	78 107
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-885 032	231 257
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonkorotukset tai realisoitumattomat arvon muutokset	692 441	-245 576
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot	-2 954	2 634
Suunnitelman mukaiset poistot	19 829	13 464
Muut oikaisut	-74 971	-262 586
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-131 729	-182 700
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	25 997	46 401
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	31 760	-27 614
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-73 972	-163 913
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-7 263	-7 309
Maksetut välittömät verot	-14 335	-47 854
Liiketoiminnan rahavirta	-95 570	-219 076
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-3 368 400	-4 620 302
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	3 550 240	5 066 848
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä		
Muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-10 287	-13 576
Investointien rahavirta	171 552	432 970
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-80 000	-225 000
Rahoituksen rahavirta	-80 000	-225 000
Rahavarojen muutos	-4 018	-11 107
Rahavarat tilikauden alussa	423 599	434 706
Rahavarat tilikauden lopussa	419 581	423 599

RAHOITUSLASKELMA (tuhatta euroa)

Konserni	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	115 502	79 406
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-885 032	231 257
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset tai realisoitumattomat arvonn muutokset	705 471	-250 034
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot	-2 954	2 634
Suunnitelman mukaiset poistot	27 705	23 482
Muut oikaisut	-63 967	-279 497
Rahavirta ennen käyttöpääöman muutosta	-103 275	-192 753
Käyttöpääöman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	25 676	46 723
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	31 942	-25 691
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-45 657	-171 721
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-2 773	-7 384
Maksetut välittömät verot	-14 145	-54 682
Liiketoiminnan rahavirta	-62 575	-233 787
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-3 384 460	-4 629 070
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	3 533 106	5 082 795
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä		
Muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-9 978	-6 154
Investointien rahavirta	138 667	447 571
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot, takuupääöman korot ja muu voitonjako	-80 000	-225 000
Rahoituksen rahavirta	-80 000	-225 000
Rahavarojen muutos	-3 908	-11 217
Rahavarat tilikauden alussa	423 489	434 706
Rahavarat tilikauden lopussa	419 581	423 489

KONSERNIN JA EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Vakuutusmaksutulo
3. Henkivakuutuksen lisäedut ja kohtuusperiaatteen vaikutus tilinpäätökseen
4. Maksetut korvaukset ja kokonaisliikekulut tuloslaskelmaerittäin ja toiminnoittain
5. Tilintarkastajan palkkiot
6. Erittely henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
7. Verot
8. Sijoitustoiminnan nettotuotto
9. Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan nettotuotto
10. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset
11. Sijoitusten kirjanpitoarvo, käypä arvo ja arvostusero
12. Kiinteistösijoitukset
13. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä
14. Osakkeet ja osuudet
15. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset
16. Saamiset
17. Siirtosaamiset
18. Oma pääoma
19. Pääomalainat
20. Vakuutustekninen vastuuvélka
21. Velat
22. Siirtovelat
23. Vakuudet ja vastuusitoumukset
24. OP-Henkivakuutus Oy:n osakkaat
25. Tiivistelmä tunnusluvuista
26. Tulosanalyysi
27. Sijoitusjakauma käyvin arvoin
28. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle
29. Riskit ja riskienhallinta
30. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Liite 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleistä

OP-Henkivakuutus Oy on OP Osuuskunnan tytäryhtiö ja yhtiö sekä sen tytäryhtiöt yhdistellään OP Osuuskunnan IFRS-konsernitilinpäätökseen. Jäljennös OP Osuuskunta konsernin ja OP Ryhmän konsernitilinpäätöksestä ovat saatavissa OP Ryhmän pääkonttorista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

1.1 Laatimisperusta

Tilinpäätös on laadittu ja esitetty voimassa olevien yhtiötä koskevien lakien sekä sosiaali- ja terveystieteiden ja Finanssivalvonnan antamien säännösten ja määräysten mukaisesti. Konserni ja emoyhtiön tilinpäätöstiedot esitetään tuhansina euroina.

OP-Henkivakuutus Oy:n tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin tai tilinpäätöshetkellä tätä alempaan käypään arvoon perustuen lukuun ottamatta sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevia sijoituksia, jotka arvostetaan käypään arvoon.

1.2 Yhdistelyperiaatteet

OP-Henkivakuutus Oy laatii konsernitilinpäätöksen, johon kuuluvat emoyhtiö OP-Henkivakuutus Oy:n lisäksi tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on yli puolet äänivallasta. Konserniin kuuluvat yhtiöt on eritelty liitetiedoissa ja konsernirakenteen muutokset on esitetty toimintakertomuksessa.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiön tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä. Yhtiöiden väliset liiketapahtumat ja yhtiöiden väliset saamiset ja velat ovat eliminoitu. Konsernin keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt otetaan mukaan hankintahetkestä tai kohteen valmistumishetkestä lähtien. Hankintamenon ja yhtiön hankintahetken oman pääoman erotus kohdistetaan ensisijaisesti tytäryhtiöiden kiinteistöille ja poistetaan niiden poistosuunnitelman mukaisesti.

Omistukset (20-50 %) keskinäisissä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä on jätetty yhdistelemättä. Kyseisten yhtiöiden kulut katetaan osakkailta perittävillä yhtiövastikkeilla, jolloin yhdistelemättä jättämisen vaikutus konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

1.3 Ulkomaanrahan määräiset erät

OP-Henkivakuutus Oy:n tilinpäätös laaditaan euroina, joka on yhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset saamiset, saamisluontoiset sijoitukset sekä velat on muutettu Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Muut sijoitukset on arvostettu hankintahetken valuuttakurssiin tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän kurssiin kuitenkin niin, että sijoitusomaisuusosakkeiden ja -osuuksien arvostamisessa ei ole eroteltu valuuttakurssin ja markkinahinnan vaikutusta. Valuuttakurssierot esitetään sijoitustoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa.

1.4 Vakuutus sopimukset

1.4.1 Vakuutus sopimusten kirjaaminen ja arvostaminen

Sopimukset kirjataan silloin, kun yhtiöllä alkaa velvollisuus maksaa niistä korvaus mahdollisen vakuutus tapahtuman sattuessa. Vastuuvelka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on nettoperusteinen voimassa olevien sopimuksien jäljellä olevien vakuutus aikojen odotettavissa olevista korvauksista ja liikekuluista tulevien vakuutusmaksujen vähentämisen jälkeen aiheutuva velka. Korvausvastuu on jo sattuneiden tunnettujen tai tuntemattomien vakuutus tapahtumien aiheuttamista korvaus- ja selvittelykuluista aiheutuva velka.

Riskivakuutusten tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta vähennettynä mahdollisesti saamatta olevilla vakuutusmaksuilla merkitään taseeseen vakuutusmaksuvastuuna.

Säästömuotoisten vakuutus sopimusten vakuutusmaksuvastuu lasketaan tulevien etuuksien, sopimuksen hallinnointiin liittyvien kulujen ja tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvona. Pääoma-arvon laskennassa käytetään pääosin hinnoittelun korkoutuvuutta, kuolevuutta ja liikekuluoletuksia. Päätetyt asiakashyvitykset huomioidaan vastuovelkaa laskettaessa.

Asiakkaalle maksettavat korvaukset ja vahingon selvittelystä aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset kirjataan korvauskuluksi tuloslaskelmaan vahingon sattumishetken perusteella. Jo sattuneista vahingoista tilinpäätöshetkellä vielä maksamatta olevat korvaukset ja niiden selvittelykulut, myös vielä ilmoittamatta olevien vahinkojen osalta, varataan korvausvastuuseen. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti varatuista vahingoista että tilastollisesti varatuista vahingoista. Korvausvastuuseen sisältyvä varaus jo sattuneiden vahinkojen vielä toteutumattomia vahingon selvittelykuluja varten perustuu korvauskäsittelyn arvioituihin kustannuksiin.

Muun kuin sijoitussidonnaisten sopimusten vastuvelan diskonttauskorko on vakuutusyhtiölain mukaisesti enintään se korko, jota on käytetty vakuutuksen hinnoittelussa. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomais määräyksillä säädettyä tasoa. Yhtiön riskillä on säästöjä, joissa on korkotakuu 1,5 % - 4,5 %. Tähän vakuutuskantaan kohdistuu lisäksi korkotäydennyksiä, joilla vastuvelan diskonttokorkoa on alennettu säästöille hyvitetävää korkotakuuta alemmalle tasolle. Muun henkivakuutuksen kuin eläkevakuutuksen korvausvastuuta ei diskontata.

Sijoitussidonnaisten vakuutus sopimusten vastuovelkaa arvostettaessa keskeinen oletus on, että vakuutukselle hyvitetään tuottona vastuovelkaa kattavien varojen markkinaehtoinen tuotto. Vakuutus sopimusten hankintamenoja ei ole zillmeroitu tässä eikä edellisessä tilinpäätöksessä.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomesta siirtyneistä säästöhenkivakuutuksista ja yksilöllisistä eläkevakuutuksista on muodostettu eriytetyt taseet, joilla on muista poikkeava voitonjakopolitiikka. Määrä, jolla eriytettyjen taseiden varat ylittävät markkinaehtoisesti swap-korkokäyrällä diskonttaamalla arvostetut vastuvelat, varataan tulevien lisäetujen vastuuna.

1.4.2 Vakuutusmaksutulo

Henkivakuutuksen vakuutus sopimusten maksut kirjataan vakuutusmaksutuloon suoriteperusteisesti siten, että muista sopimuksista kuin etuusperusteisista ryhmäeläkevakuutuksista ei muodostu vakuutusmaksusäämisia. Vakuutusmaksutulosta ei vähennetä palkkioita.

1.4.3 Vakuutus sopimukseen liittyvät velat ja saamiset

Etukäteen maksetut vakuutusmaksut merkitään velkoihin erään "Velat ensivakuutustoiminnasta". Jälleenvakuutukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen sopimusten velkojen ja saamisten kanssa ja merkitään taseeseen varoihin tai velkoihin.

1.4.4 Henkivakuutuksen kohtuusperiaate

Henkivakuutus sopimusten sijoitussidonnaisia osia lukuun ottamatta, lähes kaikki henkivakuutukset ja osa kapitalisaatiosopimuksista ovat oikeutettuja taattujen etujen lisäksi harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä, joka voi olla merkittävä osa sopimuksen mukaisista kokonaiseduista, mutta jonka määrä ja ajoittuminen ovat sopimuksen mukaan yhtiön harkittavissa. Osalla sijoitussidonnaisia vakuutuksia on mahdollisuus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Lisäetuja jaetaan lisätuottoina laskuperustekorona päälle, lisäetuina kuolemantapaussummiin tai maksunalennuksina.

Ylijäämän jako perustuu vakuutusyhtiölain kohtuusperiaatteeseen, joka edellyttää, että kohtuullinen osa lisäetuihin oikeutettujen sopimusten tuottamasta ylijäämästä palautetaan lisäetuina näille vakuutuksenottajille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät estä lisäetujen antamista. Lisäetujen tason suhteen on pyrittävä jatkuvuuteen. Kohtuusperiaatteesta ei kuitenkaan muodostu velkasaamisoikeutta vakuutuksenottajille. OP-Henkivakuutus on julkaissut lisäetuperiaatteensa ja sen toteutumisen tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessaan sekä Internet-verkkosivuillaan. Myönnettävät lisäedut päättää OP-Henkivakuutus Oy:n hallitus. Henkivakuutuksen kohtuusperiaatteesta on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.5 Sijoitukset

1.5.1 Käyvän arvon määrytyminen

Kiinteistökohteet arvioidaan kohteittain nettotuoton, sijainnin ja markkinatilanteen perusteella vuosittain. Arvioinnissa käytetään sekä yhtiön omaa, että ulkopuolista asiantuntemusta.

Niiden osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden, jotka noteerataan virallisessa arvopaperipörssissä tai jotka muuten ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän viimeistä jatkuvan kaupankäynnin mukaista ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Mikäli tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, käytetään tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.

Muiden osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa tai jäljellä olevaa hankintahintaa.

Talletusten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa. Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

1.5.2 Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitus on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on omistajayhtiön omassa tai sen henkilökunnan käytössä luetaan kiinteistösijoitukseksi.

Kiinteistösijoitukset merkitään taseeseen alun perin hankintameno, joka sisältää transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen kiinteistösijoitukset arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden, joiden arvo ylittää 5 miljoonaa euroa, käyvän arvon määrittely perustuu ulkoiseen arvioon. Muiden kohteiden osalta käyvän arvon määrittely perustuu johdon arvioon, joka määritellään lähinnä tuottoarvomenetelmällä. Rinnakkaisena arviointimenetelmänä käytetään tonttien ja asuinkiinteistöjen osalta alueellisia markkinahintatilastoja ja rakennusten osalta teknisiä nykyarvoja. Käyvät arvot määritellään yksilöllisesti kohteittain ja varovaisuuden periaatetta noudattaen.

1.5.3 Osakkeet ja osuudet

Sijoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet on arvostettu taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa enintään alkuperäiseen hankintahintaan. Osakkeiden ja osuuksien arvostus on suoritettu keskihintaperiaatteella.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon, mikäli arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

1.5.4 Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja rahamarkkinainstrumentit.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintameno tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Käypää arvoa käytetään, mikäli arvonalentuminen johtuu muusta kuin yleisen korkotason vaihtelusta. Nimellisarvon ja hankintameno välinen erotus on jakotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi. Vastaaerä merkitään hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

1.5.5 Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset sisältävät korko- ja valuuttajohdannaiset.

Kaikki johdannaissopimukset on käsitelty kirjanpidossa ei-suojaavina, vaikka ne olisivatkin operatiivisesti suojaavia. Tilinpäätöshetkellä auki olevat sopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Arvostustappiot kirjataan kokonaan tuloslaskelmaan, arvostusvoittoa ei kirjata.

1.5.6 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset on arvostettu taseessa käypään arvoon. Niiden arvonkorotukset, arvonkorotusten oikaisut sekä arvonalennukset ja niiden palautukset kirjataan tulosvaikutteisesti.

1.6 Aineettomat hyödykkeet

1.6.1 Liikearvo

Liikearvo arvostetaan taseessa poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn hankintamenuon. Liikearvo poistetaan tasapoistoin 10 vuoden kuluessa.

1.6.2 Muut aineettomat hyödykkeet

Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Poistot kirjataan kuluksi tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta 2-10 vuodessa ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta 3-5 vuodessa.

Sisäisesti aikaansaattujen aineettomien hyödykkeiden (ohjelmistot) kehittämisestä johtuvat menot aktivoidaan siitä lähtien, kun on todettu, että ohjelmistosta saadaan tulevaisuudessa taloudellista hyötyä. Hyödykettä poistetaan siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Poistoaika on pääosin 3-10 vuotta.

1.7 Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Kirjanpidossa tehdyt suunnitelman ylittävät EVL:n poistot on esitetty tuloslaskelmassa omana eräänään poistoeron muutokseksi.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Koneet ja kalusto	3-10 vuotta
ICT-laitteet	3-5 vuotta
Liike ja teollisuusrakennukset	20-50 vuotta
Rakennusten aineettomat oikeudet	10-15 vuotta
Aktivoidut korjaus- ja muutostyöt	10-20 vuotta

1.8 Työsuhde-etuudet

1.8.1 Eläke-etuudet

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassasta tai vakuutusyhtiöltä otetuilla eläkevakuutuksilla. Vakuutusmaksut on kirjattu tilikauden tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti. Osa työntekijöistä kuuluu lisäksi OP-Eläkesäätiön tai vakuutusyhtiön lisäeläketurvan piiriin. Eläkevastuun määrä on tilinpäätöshetkellä täysin katettu.

OP-Henkivakuutus Oy:n henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti vuonna 2018 eläkevastuun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa. Ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautus esitetään vuoden 2018 tuloslaskelman henkilöstökulujen eläkekuluissa.

1.8.2 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitsemisjärjestelmä jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätaoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

OP keskusyhteisön yhteiset mittarit määrittävät maksettavien lyhyen aikavälin palkkioiden enimmäismäärän. Yhteiset mittarit ovat OP Ryhmän tulos ennen veroja (50 %:n paino), OP Ryhmän operatiiviset kulut (25 %:n paino) ja OP Ryhmän kohtaamisten NPS (25 %:n paino). Tulokorteilla olevat vuosisuunnittelusta johdetut tavoitteet päätetään liiketoiminnoissa/toiminnoissa.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän tasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Johdon pitkän aikavälin järjestelmässä ja henkilöstörahostossa on samat mittarit.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ansaintajakson 2014 -2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020. Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020 - 2023.

Ansaintajakson 2014-2016 palkkio maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemis-valiokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.8.3 Henkilöstörahasto

Yhtiö kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.9 Pääomalainat

Pääomalainoiksi merkitään VYL 15 luvun 2§:ssä tarkoitetut lainat. Pääomalainat merkitään nimellisarvoon omaksi eräksi taseeseen. Pääomalainoja ei oteta huomioon tunnusluvuihin oman pääoman kuuluvana eränä vaan pääomalainoja käsitellään luonteensa mukaisesti velkana. Pääomalainoille saadaan maksaa korkoa voitonjakokelpoisten varojen puitteissa.

1.10 Muut velat

Muut velat merkitään taseeseen nimellisarvoon tai, jos velka on sidottu indeksiin tai muuhun vertailuperusteeseen, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

1.11 Pakolliset varaukset

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta ovat tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.12 Kulut toiminnoittain ja verot

Liikekulut kohdistetaan toiminnoille aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Toimintokohtaiset kulut esitetään tuloslaskelmassa liikekuluissa (vakuutusten hankinta-, hoito- sekä hallintokulut), maksetuissa korvauksissa, sijoitustoiminnan kuluissa (kiinteistö- ja muun sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut) sekä muissa kuluissa.

Tilikauden verot on laskettu verosäännösten mukaisesti laskettavaan verotettavaan tulokseen perustuen. Tuloslaskelman veroihin sisältyvät yhtiön tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallisten verovelkojen ja saamisten muutoksesta.

Laskennallinen verovelka lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista jaksotuseroista, muista väliaikaisista eroista sekä verotuksessa vahvistettavista tappioista, jos on todennäköistä, että vähennyskelpoiset väliaikaiset erot ja verotukselliset tappiot voidaan verotettavan tulon kertymisen ansiosta hyödyntää.

Laskennalliset verovelat ja –saamiset netotetaan taseessa. Laskennalliset verovelat ja –saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, kirjataan erään liittyvän laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätöksessä kiinteistösijoituksiin sisältyvä laskennallinen verovelka on esitetty konsernitaseessa konserniliikearvona sekä laskennallisena verovelkana ja konsernituloslaskelmassa konserniliikearvon poistona sekä laskennallisen verovelan muutoksena. Kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan vähemmistöosuudella vähennettynä. Omaan pääomaan luettu osuus ei ole jakokelpoista vapaata omaa pääomaa. Laskennalliset verot on laskettu 20 prosentin verokannan mukaan.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluvut lasketaan Finanssivalvonnan vakuutusyhtiölle antaman määräyksen mukaisesti.

Liikevaihto =

+ vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ muut tuotot

Liikevoitto tai –tappio =

+/- voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, lisäetuja, tilinpäätössiirtoja ja veroja

Kokonaistulos =

liikevoitto/ -tappio
+/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

Vakuutusmaksutulo =

vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Kokonaispääoman tuotto% =

+ liikevoitto
+ korkokulut ja muut rahoituskulut
+ perustekorkokulu
+ arvonorotusrahastoon / käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonorotus / peruutus x 100
+ sijoitusten arvostuserojen muutos
+ taseen loppusumma
- sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka
+ sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Liikekustannussuhde % =

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
+ korvausten selvittelykulut x 100
Kuormitustulo (ja taseen loppusumma)

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon aikapainotetut kassavirrat. Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietzin kaavaa käyttäen.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä =

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumäärästä. Laskelmaa oikaistaan yksinomaan osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta.

Liite 2. Vakuutusmaksutulo

(tuhatta euroa)

Konserni ja Emoyhtiö	2018	2017
Henkivakuutus		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	1 138 634	976 371
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	1 138 634	976 371
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen henkivakuutus	573 329	585 110
Muu yksilöllinen henkivakuutus	63 787	73 510
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	311 202	119 019
Muu kapitalisaatiosopimus	310	150
Työntekijän ryhmähenkivakuutus	10 536	10 380
Muu ryhmähenkivakuutus	1 437	1 734
Yhteensä	960 600	789 903
Eläkevakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	87 337	92 142
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	25 446	29 987
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	19 352	17 945
Muu ryhmäeläkevakuutus	45 898	46 394
Yhteensä	178 034	186 468
Ensivakuutuksen maksutulo yhteensä	1 138 634	976 371
Jatkuvat vakuutusmaksut	537 837	589 185
Kertamaksut	600 797	387 187
Yhteensä	1 138 634	976 371
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka eivät oikeuta hyvitykseen	10 608	21 662
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	136 804	140 493
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta	991 221	814 217
Yhteensä	1 138 634	976 371

Liite 3. Henkivakuutuksen lisäedut ja kohtuusperiaatteen vaikutus tilinpäätökseen

OP-Henkivakuutus on jakanut vuonna 2018 vakuutusyhtiölain 13 luvun 2§:n mukaisia lisäetuja niihin oikeutetuille vakuutuksille hallituksen hyväksymien ja julkaisemien lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden mukaisesti. 31.12.2015 ja 31.12.2016 OP-Henkivakuutukseen Keskinäisestä Henkivakuutusyhtiö Suomesta siirtyneille säästö- ja eläkevakuutuskannoille on muodostettu eriytetyt taseet joilla on omat kannanluovutussuunnitelmilla sovitut erilliset voitonjakopolitiikkansa eivätkä ne näin ollen jatkossakaan sisälly OP-Henkivakuutuksen muuta kantaa koskeviin lisäetujen jakamista koskeviin tavoitteisiin.

Lisäetutavoitteiden mukaan yhtiön tavoitteena on antaa vakuutussäästöille kokonaishyvitys, joka vastaa pitkällä aikavälillä vähintään matalariskisimpinä pidettävien korkosijoitusten korkotasoa. Tällä hetkellä kokonaishyvityksen tavoitteena on säästöhenkivakuutuksilla ja kapitalisaatiosopimuksilla 12 kuukauden euribor-koron, yksilöllisillä eläkevakuutuksilla ja maksuperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 5 vuoden sekä etuusperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen korkotasoa.

Tämän tavoitteen mukaisesti yhtiö on vuodelta 2018 jakanut etuusperusteisille ryhmäeläkevakuutuksille kokonaistuoton joka on keskimäärin 3,3% (3,3), yksilöllisille eläkevakuutuksille ja maksuperusteisille ryhmäeläkevakuutuksille 3,5% (3,5) ja säästövakuutuksille sekä kapitalisaatiosopimuksille 3,3% (3,3). Riskivakuutuksille lisäetuja on jaettu maksunalennuksina sekä vakuutussummien korotuksina. Suomen valtion 10-vuotisen lainan tuottotaso 31.12.2018 oli 0,5% (0,6) ja 5-vuotisen lainan -0,1% (-0,1) sekä 12 kuukauden euribor-koron taso -0,1% (-0,2).

Seuraavissa taulukoissa on esitetty miten hyvitetty laskuperustekorot ja lisäedut ovat vaikuttaneet tilinpäätökseen.

2018	LP-korko keskimäärin	Kokonaistuotto keskimäärin	Hyvitetty LP-korkoa milj. euroa	Lisäetujen vaikutus milj. euroa	Hyvitetty yhteensä milj. euroa
Yksilöllinen henkivakuutus	3,3 %	3,3 %	-19	0	-19
Yksilöllinen eläkevakuutus	3,5 %	3,5 %	-31	0	-31
Ryhmäeläkevakuutus	3,1 %	3,3 %	-36	-2	-37
Kapitalisaatiosopimukset	2,5 %	2,5 %	0	0	0
Muut korot ja hyvitykset	-	-	0	-3	-3
Keskimäärin/yhteensä	3,3 %	3,4 %	-85	-5	-90
Tulevien asiakashyvitysten vastuun vähennys / kasvu			0	3	3
Tulosvaikutus netto			-85	-2	-87

2017	LP-korko keskimäärin	Kokonaistuotto keskimäärin	Hyvitetty LP-korkoa milj. euroa	Lisäetujen vaikutus milj. euroa	Hyvitetty yhteensä milj. euroa
Yksilöllinen henkivakuutus	3,3 %	3,3 %	-20	0	-20
Yksilöllinen eläkevakuutus	3,5 %	3,5 %	-31	0	-31
Ryhmäeläkevakuutus	3,2 %	3,3 %	-37	-1	-38
Kapitalisaatiosopimukset	2,5 %	2,5 %	0	0	0
Muut korot ja hyvitykset	-	-	0	-2	-2
Keskimäärin/yhteensä	3,3 %	3,4 %	-89	-3	-92
Tulevien asiakashyvitysten vastuun vähennys / kasvu			0	3	3
Tulosvaikutus netto			-89	0	-89

Liite 4. Maksetut korvaukset sekä konaisliikekulut tuloslaskelmaerittäin ja toiminnoittain

(tuhatta euroa)

Konserni ja Emoyhtiö	2018		2017
Maksetut korvaukset			
Ensivakuutus			
Henkivakuutus	793 277		691 326
Eläkevakuutus	494 875		524 930
Jälleenvakuutus			
Maksetut korvaukset yhteensä	1 288 152		1 216 256
Josta:			
Takaisinostot	504 044	457 447	
Säästösummien takaisinmaksut	114 042	130 534	
Muut	670 066	628 275	1 216 256
Sijoitussidonnaisen vakuutuksen osuus korvauskuluista	752 895		621 090
Liikekulut			
Vakuutusten hankintamenot			
Ensivakuutuksen palkkiot	86 467	91 323	
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet			
Muut vakuutusten hankintamenot	11 059	9 409	100 733
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos			
Vakuutusten hoitokulut	26 148		22 068
Hallintokulut	9 497		8 689
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-10 474		-10 702
Yhteensä	122 697		120 787
Kokonaisliikekulut toiminnoittain			
Maksetut korvaukset	8 555		6 506
Liikekulut	122 697		120 787
Sijoitustoiminnan hoitokulut	271		32 381
Muut kulut	10 474		10 702
Yhteensä	141 998		170 376
Kokonaisliikekuluihin sisältyy			
Aineettomien hyödykkeiden sekä koneiden ja kaluston suunnitelmapoistoja	13 401		7 087
Aineettomien hyödykkeiden sekä koneiden ja kaluston romutusta	41		0

Liite 5. Tilintarkastajan palkkiot

(tuhatta euroa)

Konserni	2018		2017
Tilintarkastajan palkkiot			
Tilintarkastuksesta	73		57
Tilintarkastajan muut lausunnot	6		
Veroneuvonta			6
Muut palvelut			9
Yhteensä	79		71
Emoyhtiö			
Tilintarkastajan palkkiot			
Tilintarkastuksesta	66		51
Tilintarkastajan muut lausunnot	6		
Veroneuvonta			6
Muut palvelut			9
Yhteensä	71		66

KPMG Oy Ab:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut olivat yhteensä 6 584,40 euroa.

Liite 6. Erittelyt henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä

Konserni ja Emoyhtiö (tuhatta euroa)	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelmassa		
Palkat ja palkkiot	4 764	4 828
Eläkekulut	533	736
Vapaaehtoiset eläkekulut	233	427
Muut henkilösivukulut	183	174
Kirjattu taseessa pakollista varausta/siirtovelkaa vastaan		
Yhteensä tuloslaskelmassa	5 713	6 164

Henkilöstön lakisääteisen eläketurvan siirtämisestä johtunut ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautus 0,2 miljoonaa euroa esitetään eläkekuluissa.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	90	84
Henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa	95	78

Toimitusjohtaja sekä hallituksen jäseniä koskevat tiedot

Johdon palkat ja palkkiot		
Hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja	245	473

Lähipiiri

OP-Henkivakuutus Oy:n lähipiiriin kuuluvat hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuoliset tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lisäksi lähipiiriin kuuluu OP Osuuskunta, jonka omistus OP-Henkivakuutus Oy:stä on 100%. Lähipiiritapahtumat koostuvat maksetuista palkoista ja palkkioista sekä tavanomaisista liiketapahtumista OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen kanssa. Lähipiirihenkilöitä koskevia vakuuksia, vastuusitoumuksia tai eläkesitoumuksia ei ole.

Henkilöstörahasto

OP-Henkivakuutus Oy kuuluu OP Ryhmän henkilöstörahastoon. OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2018 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tulos ennen veroja 60 %:n painolla, digitaalinen asiointi 20 %:n painolla, kohtaamisten NPS 15 %:n painolla ja bränditason NPS 5 %:n painolla. Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2018 on noin 1,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2018 kirjattiin palkkioita yhteensä 73 tuhatta euroa.

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitsemisjärjestelmät noudattavat finanssi- ja rahoitusalan sääntelyä ja perustuvat OP Ryhmän strategiaan tavoitteisiin. OP Ryhmän muuttuvan palkitsemisen periaatteissa on huomioitu ryhmän riskiasema ja riskienhallintamenetelmät. Ansaintamittarien tavoitteet on mitoitettu niin, etteivät ne kannusta liialliseen riskinottoon. Pitkän aikavälin muuttuva palkitseminen perustuu OP Ryhmän strategisten tavoitteiden saavuttamiseen, kun taas lyhyen aikavälin muuttuva palkitseminen perustuu ryhmään kuuluvan yhtiön tai liiketoimintayksikön tavoitteiden saavuttamiseen. Palkkioiden enimmäismäärät ovat kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät perustuvat yrityskohtaisiin tavoitteisiin ja kattavat koko OP Ryhmän henkilöstön.

Pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmät

Johdon pitkän aikavälin palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat johtajat ja erikseen avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. Ansaintajakson 1.1.2014-31.12.2016 palkkiot maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018-2020. Ansaintajakson 1.1.2017-31.12.2019 palkkiot maksetaan neljässä yhtä suuressa erässä vuosina 2020-2023.

Järjestelmien kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetkeen asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin. Järjestelmistä kirjattu velka oli 31.12.2018 yhteensä 83 tuhatta euroa.

Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät

Lyhyen aikavälin ohjelmissa ansaintajako on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät perustuvat yrityskohtaisiin tavoitteisiin ja kattavat koko OP Ryhmän henkilöstön.

OP Keskusyhteisössä yhteiset mittarit määrittävät maksettavien lyhyen aikavälin palkkioiden enimmäismäärän. Yhteiset mittarit ova OP Ryhmän tulos ennen veroja (50 %:n paino), OP Ryhmän operatiiviset kulut (25 %:n paino) ja OP Ryhmän kohtaamisten NPS (25 %:n paino). Tulokorteilla olevat vuosisuunnittelusta johdetut tavoitteet päätetään liiketoiminnoissa.

Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetkeen asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin. Järjestelmistä kirjattu velka oli 31.12.2018 yhteensä 298 tuhatta euroa.

Muuttuvan palkkion maksamisen viivästäminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö", lykkääjän muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle).

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään kuuluu OP Ryhmässä mm. toimitusjohtajat ja muut toiminnan johtamiseen osallistuvat henkilöt, muut henkilöt, joiden toiminnalla on olennainen vaikutus yrityksen riskiasemaan, sisäinen valvontatoimi sekä muut nimetyt henkilöt tai erityisryhmät.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä, mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksoilta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa. Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan 50.000 euron lykkäysrajan suhteen kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Liite 7. Verot

(tuhatta euroa)

Konserni	2018	2017
Tuloslaskelman erät		
Tuloverot/laskennalliset verot		
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot, lähdeverot	26 907	22 386
Laskennallisen veron muutos	1 637	-2 352
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta yhteensä	28 544	20 034
Taseen erät		
Verosaamiset		
Laskennalliset verosaamiset	4 532	5 913
Verosaamiset, siirtosaamiset	168	12 110
Verovelat		
Laskennalliset verovelat	1 619	1 364
Verovelat, siirtovelat	652	
Sijoitusten arvostuseroihin liittyvä laskennallinen verovelka	27 196	34 348

Emoyhtiö**Tuloslaskelman erät**

Tuloverot/laskennalliset verot		
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot, lähdeverot	26 907	22 386
Laskennallisen veron muutos	1 382	-2 262
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta yhteensä	28 289	20 124

Taseen erät

Verosaamiset		
Laskennalliset verosaamiset	4 532	5 913
Verosaamiset, siirtosaamiset	0	11 920
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat		

Laskennallisia verosaamisia on jätetty taseeseen merkitsemättä niiden epätodennäköisen toteutumisen vuoksi

0	0
---	---

Verovelat, siirtovelat	-652	0
------------------------	------	---

Sijoitusten arvostuseroihin liittyvä laskennallinen verovelka

27 359	35 231
--------	--------

Liite 8. Sijoitustoiminnan nettotuotto

(tuhatta euroa)

Konserni	2018		2017	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Muut tuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	2 156		2 380	
Muilta	18 380	20 536	18 079	20 459
Osinkotuotot				
Muilta	79 406		72 139	
Korkotuotot				
Muilta	97 368		87 921	
Muut tuotot				
Muilta	112 219	288 992	77 647	237 707
Yhteensä		309 529		258 165
Arvon alentumisten palautukset		17 339		4 961
Myyntivoitot		121 051		356 611
Yhteensä		447 918		619 738
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista		-10 465		-9 181
Kulut muista sijoituksista		-23 063		-94 063
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yrityksiltä	-8 970			
Muilta	-18 398	-27 368	-20 708	-20 708
Yhteensä		-60 897		-123 952
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-129 790		-93 293	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-12 109	-141 899	-13 812	-107 106
Myyntitappiot		-116 017		-46 965
Yhteensä		-318 813		-278 022
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua				
Sijoitusten arvonkorotus	-79 992	129 105	362 750	341 716
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-501 504	-581 496	-1 346	361 404
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen realisoitumattomia arvon muutoksia				
Sijoitusten realisoitumattomat arvon nousut		-452 391		703 120
Sijoitusten realisoitumattomat arvon laskut				
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		-452 391		703 120

(tuhatta euroa)				
Emoyhtiö		2018		2017
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	3 954		2 071	
Korkotuotot	6 464	10 417	3 307	5 378
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	1 845		1 817	
Muut tuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	2 156		2 380	
Muilta	17 468	21 470	17 392	21 589
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot				
Muilta	76 051		70 068	
Korkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	4 345		3 263	
Muilta	87 579		81 466	
Muut tuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	6 104		8 769	
Muilta	104 675	278 755	68 763	232 329
Yhteensä		310 642		264 673
Arvonalentumisten palautukset				
		20 081		4 961
Myyntivoitot		121 051		356 611
Yhteensä		451 774		626 245
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista		-17 959		-17 294
Kulut muista sijoituksista		-23 063		-94 063
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yrityksiltä	-8 970		-16 630	
Muilta	-18 398	-27 368	-4 078	-20 708
Yhteensä		-68 390		-132 065
Arvonalentumiset ja poistot				
Arvonalentumiset	-131 026		-97 751	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-4 035	-135 062	-4 009	-101 760
Myyntitappiot		-116 017		-46 965
Yhteensä		-319 469		-280 789
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua				
		132 305		345 456
Sijoitusten arvonorotus	-79 992		362 750	
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu	-501 504	-581 496	-1 346	361 404
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen realisoitumattomia arvon muutoksia				
		-449 191		706 860
Sijoitusten realisoitumattomat arvon nousut				
Sijoitusten realisoitumattomat arvon laskut				
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		-449 191		706 860
Vakuutusliikkeen kurssivoitot/-tappiot, mikäli ne esitetään sijoitustoiminnantuotoissa/kuluissa				
Muut sijoitustoiminnan kurssivoitot/-tappiot		2 873		-10 624

Liite 9. Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan nettotuotot

Konserni ja Emoyhtiö (tuhatta euroa)				
		2018		2017
Sijoitustoiminnan tuotot				
	141 508		136 870	
Sijoitustoiminnan kulut				
	-25 797	115 711	-4 911	131 960
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen sijoitusten realisoitumattomia arvon muutoksia				
Sijoitusten realisoitumattomat arvon nousut				
	-79 920		366 765	
Sijoitusten realisoitumattomat arvon laskut				
	-573 931	-653 851	-2 036	364 729
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		-538 139		496 689

Liite 10. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

Konserni ja Emoyhtiö (tuhatta euroa)

	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Liikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	77 490	50 701	128 191
Edellisenä vuonna loppuun poistetut			
Lisäykset	10 287		10 287
Vähennykset	-41		-41
Hankintameno 31.12.	87 736	50 701	138 437
Kertyneet poistot 1.1.	30 951	33 471	64 422
Tilikauden poistot	8 768	2 154	10 922
Kertyneet poistot 31.12.	39 719	35 624	75 343
Arvonalentumiset 1.1.			
Tilikauden arvonalentumiset	4 831		4 831
Hankintameno 31.12.	4 831		4 831
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	43 186	15 077	58 262
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	46 539	17 231	63 770

Liite 11. Sijoitusten kirjanpitoarvo, käypä arvo ja arvostusero

Konserni (tuhatta euroa)	2018		2017		Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
	Jäljellä oleva hankinta- meno	Kirjanpito- arvo	Jäljellä oleva hankinta- meno	Kirjanpito- arvo		
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	259 775	259 775	303 424	272 501	272 501	299 965
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä						
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä						
Muut kiinteistöosakkeet	943	943	2 000	986	986	2 044
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot						
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä						
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä						
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	21 093	21 093	21 663	17 493	17 493	17 970
Rahoitusmarkkinavälineet	92 363	92 363	95 215	92 520	92 520	96 497
Kiinnelainasaamiset	135 876	135 876	135 876	129 376	129 376	129 376
Lainasaamiset						
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä						
Osakkeet ja osuudet osakkuusyhteisöissä						
Osakkeet ja osuudet muissa omistusyhteisyhteisöissä						
Rahoitusmarkkinavälineet						
Lainasaamiset						
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	1 052 185	1 052 185	1 125 292	1 140 794	1 140 794	1 218 068
Rahoitusmarkkinavälineet	4 683 876	4 683 876	4 698 724	4 996 550	4 996 550	5 058 049
Osuudet yhteissijoituksista						
Kiinnelainasaamiset	15 704	15 704	15 704	20 724	20 724	20 724
Muut lainasaamiset	21 924	21 924	21 819	13 834	13 834	13 824
Talletukset	19 900	19 900	19 900	15 000	15 000	15 000
Muut sijoitukset						
Jälleenvakuutustalletesaamiset						
Yhteensä	6 303 638	6 303 638	6 439 618	6 699 778	6 699 778	6 871 517
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää: korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)						
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta			-54 798			-54 798
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			135 980			171 740

Emoyhtiö (tuhatta euroa)	Jäljellä oleva hankinta- meno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankinta- meno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Kiinteistösisjoitukset						
Kiinteistöt	85 862	85 862	106 000	89 628	89 628	106 000
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	74 818	74 818	99 144	74 532	74 532	90 037
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä						
Muut kiinteistöosakkeet	942	942	2 000	942	942	2 000
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot						
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	98 634	98 634	98 634	105 623	105 623	105 623
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä						
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	21 093	21 093	21 663	17 493	17 493	17 970
Rahoitusmarkkinavälineet	92 363	92 363	95 215	92 520	92 520	96 497
Kiinnelainasaamiset	135 876	135 876	135 876	129 376	129 376	129 376
Lainasaamiset						
Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä						
Osakkeet ja osuudet						
Rahoitusmarkkinavälineet						
Lainasaamiset						
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	1 052 185	1 052 185	1 125 292	1 140 794	1 140 794	1 218 068
Rahoitusmarkkinavälineet	4 683 876	4 683 876	4 698 724	4 996 550	4 996 550	5 058 049
Osuudet yhteissijoituksista						
Kiinnelainasaamiset	15 704	15 704	15 704	20 724	20 724	20 724
Muut lainasaamiset	21 924	21 924	21 819	13 834	13 834	13 824
Talletukset	19 900	19 900	19 900	15 000	15 000	15 000
Muut sijoitukset						
Jälleenvakuutustalletesaamiset						
Yhteensä	6 303 177	6 303 177	6 439 972	6 697 015	6 697 015	6 873 169
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää: korkotuotoksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)						
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-54 798			-54 798
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia						
Muita arvonkorotuksia						
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			136 795			176 154

Johdannaissopimukset	Kirjanpito-arvo 2018	Kirjanpito-arvo 2017
Johdannaissopimukset		
Muut saamiset	44 691	47 800
Korkosaamiset	14 746	5 459
Muut siirtosaamiset	67	
	<u>59 503</u>	<u>53 259</u>
Muut velat	7 604	2 504
Siirtovelat	23 644	33 113
	<u>31 248</u>	<u>35 616</u>

Liite 12. Kiinteistösijoitukset

Konserni (tuhatta euroa)	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet
Hankintameno 1.1.	273 443
Lisäykset	2 587
Vähennykset	-15 313
Siirrot erien välillä	
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	260 717
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	273 443

Emoyhtiö (tuhatta euroa)	Lainasaamiset omistusyhteys yrityksiltä	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Kiinteistöosakkeet konserniyrityksissä	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet
Hankintameno 1.1.		105 623	86 735	90 570
Lisäykset			2 183	269
Vähennykset		-8 926		
Hankintameno 31.12.		96 696	88 918	90 839
Kertyneet poistot 1.1.				
Tilikauden poistot				-4 035
Kertyneet poistot 31.12.				-4 035
Arvon alentumiset 1.1.			-12 204	
Tilikauden arvonalentumiset			-1 896	
Arvon alentumiset 31.12.			-14 100	
Kirjanpitoarvo 31.12.2018		96 696	74 818	86 804
Kirjanpitoarvo 31.12.2017		105 623	74 532	90 570

Kiinteistösijoituksia ei ole omassa käytössä.

Konserniyhtiöt	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus-%
Arkadiankatu 23 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Kiinteistö Oy Säästöraha	Oulu	100,00 %
Piispankalliontie 13-15 Kiint Oy	Espoo	100,00 %
Ansatie 5 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Hankkionkatu 8 Kiint Oy	Tampere	100,00 %
Uusi Paino Kiint Oy	Tampere	100,00 %
Quartetto Intermezzo Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Eteläesplanadi 12 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Tammelapuistokatu 21 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Helsingin Valuraudantie 20 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Kotkan Siikasaarentie 59 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Keravan Ahjonkaarre 1 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Keravan Kauppakaari 1 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Kokkolan Tehtaankatu 12 Kiint Oy	Helsinki	100,00 %
Fenix Terra Kiint Oy	Helsinki	100,00 %

Kaikki konserniyhtiöt on yhdistetty emoyhtiön konsernitilinpäätökseen.

Liite 13. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

Konserni ja Emoyhtiö (tuhatta euroa)	Osakkeet ja osuudet
Hankintameno 1.1.	18 203
Lisäykset	10 617
Vähennykset	-4 370
Siirrot erien välillä	
Hankintameno 31.12.	24 450
Arvonaleumiset 1.1.	-711
Vähennysten ja siirtojen arvonalennukset	
Tilikauden arvonalentumiset	-2 806
Arvonaleumisten palautukset	160
Arvonaleumiset 31.12.	-3 357
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	21 093
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	17 493

Liite 14. Osakkeet ja osuudet**Konserni ja Emoyhtiö**
(tuhatta euroa)

		Kotivaltio	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Osuus osakkeista %
Muut yritykset					
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer Sports Oyj	Suomi		591	1 049	0,02
Cargotec Oyj B	Suomi		330	330	0,02
Elisa Oyj	Suomi		1 359	1 390	0,02
Fortum Oyj	Suomi		3 704	3 855	0,02
Huhtamäki Oyj	Suomi		668	668	0,02
Kesko Oyj B	Suomi		694	736	0,02
KONE Oyj B	Suomi		4 297	4 297	0,02
Konecranes Oyj A	Suomi		479	479	0,02
Metso Oyj	Suomi		791	791	0,02
Neste Oyj	Suomi		2 819	3 939	0,02
Nokia Oyj	Suomi		5 195	6 054	0,02
Nokian Renkaat Oyj	Suomi		846	846	0,02
Orion Oyj B	Suomi		724	724	0,02
Outokumpu Oyj	Suomi		311	311	0,02
Sampo Oyj A	Suomi		4 361	4 361	0,02
Stora Enso Oyj R	Suomi		1 410	1 410	0,02
UPM-Kymmene Oyj	Suomi		2 714	2 714	0,02
Valmet Oyj	Suomi		585	613	0,02
Wärtsilä Oyj Abp	Suomi		1 866	1 866	0,02
Muut osakkeet					
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
Nordea Bank Abp	Ruotsi		755	755	0,00
Kotimaiset yhtiöt, ei-noteeratut					
Probus Holding Oy	Suomi		2 286	13 691	6,37
Muut osakkeet			531	5 184	
Ulkomaiset yhtiöt, ei-noteeratut					
The Forest Company Limited	Guernsey		16 118	16 118	9,48
Token Inc	Yhdysvallat		2 882	2 882	
Muut yritykset yhteensä			56 315	75 062	
Sijoitusrahastot					
Kotimaiset sijoitusrahastot					
Aktia Emerging Market Local Cur Frontier Bond+ D	Suomi		21 179	21 626	
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi		7 850	7 850	
OMX Helsinki 25 (FI eur) ETF	Suomi		8 069	8 069	
OP-Afrikka A	Suomi		905	905	
OP-EMD Hard Currency Corporate IG A (Kasvu)	Suomi		4 809	4 809	
OP-EMD Hard Currency Sovereign A (Kasvu)	Suomi		18 548	18 548	
OP-High Yield Amerikka A (kasvu)	Suomi		4 729	4 729	
OP-Kehittyvät Reunamarkkinat A (kasvu)	Suomi		746	746	
OP-Latinalainen Amerikka A (kasvu)	Suomi		4 503	4 503	
OP-Obligaatio Prima A (kasvu)	Suomi		7 014	7 058	
OP-Reaalikorko A (kasvu)	Suomi		10 265	10 428	
OP-Vaurastuva Keskiluokka A (kasvu)	Suomi		2 452	2 452	
OP-Venäjä A (kasvu)	Suomi		6 401	6 401	
Taaleritehdas Mikro Markka Osake kasvu	Suomi		3 236	3 236	
Taaleritehdas Mikro Rein	Suomi		4 144	4 144	
Visio Allocator	Suomi		3 044	3 044	
R2 Crystal A (kasvu)	Suomi		16 953	16 953	
Muut rahastot			119	119	
Ulkomaiset sijoitusrahastot					
BGF Emg Mkts Local Ccy Bond A2 USD	Luxemburg		22 858	22 858	
DB x-trackers CSI300 Index EUR - ETF	Luxemburg		2 835	2 835	
DB x-trackers DJ STOXX 600 ETF	Luxemburg		21 391	21 391	
DB x-trackers -MSCI Emerging Market TRN Index ETF	Luxemburg		4 452	4 452	
Generation IM Global Equity Fund	Irlanti		23 436	24 184	
Invesco China Technology ETF	Yhdysvallat		849	849	
Invesco Goldman Sachs Equity Factor Index Emerging	Irlanti		3 054	3 120	
iShares Core MSCI Emerging Markets ETF	Yhdysvallat		2 882	2 882	
iShares Core MSCI Europe UCITS ETF EUR	Irlanti		17 309	17 309	
iShares Core MSCI World UCITS ETF USD Acc	Irlanti		6 665	6 665	
iShares Core S&P 500 UCITS ETF USD Acc	Irlanti		11 348	11 348	
iShares MSCI ACWI Index ETF (USD)	Yhdysvallat		26 496	26 496	
iShares MSCI Mexico Investable Market Index ETF	Yhdysvallat		1 744	1 744	
JPMorgan Funds - ASEAN Equity Fund I USD	Luxemburg		7 018	7 046	
KJK Fund Baltic States B1 C	Luxemburg		14 528	19 295	
KJK Fund II - Balkan AI July 2012 Series	Luxemburg		3 779	4 825	
KJK Fund II - Balkan Discovery A	Luxemburg		1 134	1 988	
KJK Fund II - Balkan Discovery A Series Dec 2015	Luxemburg		566	961	

	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Osuus osakkeista %
Muut yritykset				
KJK Fund II - Balkan Discovery A Series Dec 2016	Luxemburg	530	788	
KJK Fund II - Balkan Discovery A Series June 2015	Luxemburg	656	1 147	
KJK Fund II - Balkan Discovery A Series May 2016	Luxemburg	551	926	
KJK Fund II - Balkan Discovery A Series Nov 2017	Luxemburg	530	571	
Kotak - India Midcap Fund I Acc USD	Luxemburg	6 308	6 308	
Lyxor ETF MSCI Korea (FP eur) ETF	Ranska	4 811	4 811	
Pictet - Small Cap Europe P	Luxemburg	4 000	4 032	
Sands Capital Emerging Markets Growth Fund - A USD	Irlanti	7 362	7 362	
Standard Life Inv. Global SICAV Eur Sm Co Cl D Acc	Luxemburg	3 714	3 714	
UBS Lux Equity SICAV Global Emerg Markets Oppl acc	Luxemburg	3 523	3 523	
Vanguard S&P 500 UCITS ETF	Irlanti	30 874	30 874	
Xtrackers Nikkei 225 UCITS ETF	Luxemburg	9 042	9 042	
Muut rahastot		60	74	
Sijoitusrahastot yhteensä		369 269	379 038	
Pääomarahastot				
Kotimaiset pääomarahastot				
Access Capital Private Debt Fund II Ky	Suomi	13 494	14 566	
Aino Holdingyhtiö Ky	Suomi	12 340	12 340	
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	37 643	46 284	
CapMan Real Estate I Ky	Suomi	1 763	1 763	
CapMan Real Estate II Ky	Suomi	8 199	8 199	
CapMan Technology Fund 2007, Secondary	Suomi	530	713	
Certior Credit Investments I Ky	Suomi	7 439	7 780	
Certior Credit Opportunities Fund Ky	Suomi	13 659	15 164	
Folmer Equity Fund I Ky	Suomi	5 324	5 324	
Kasvurahastojen Rahasto Ky	Suomi	4 356	5 947	
KSK Parking I Ky	Suomi	2 000	2 000	
KSK Redi Ky	Suomi	3 000	3 000	
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	2 198	2 198	
MB Equity Fund V Ky	Suomi	531	531	
OP Toimitilakiinteistö Ky	Suomi	3 011	3 053	
OP Tonttirahasto Ky	Suomi	6 342	6 342	
Otso Infrastruktuuri I Ky	Suomi	7 979	8 332	
Real Estate Fund of Funds V Ky	Suomi	4 817	4 817	
Selected Mezzanine Funds I Ky	Suomi	695	1 215	
Selected Private Equity Funds I Ky	Suomi	6 841	7 081	
Selected Private Equity Funds II Ky	Suomi	3 178	4 286	
Tampereen Monitoimiareena Ky	Suomi	587	587	
Tampereen Tornit Ky	Suomi	4 059	4 059	
Tapiola KR III Ky	Suomi	11 733	12 039	
Vaaka Partners Buyout Fund III Ky	Suomi	508	557	
Vaaka Partners Buyout I Ky	Suomi	591	915	
Muut rahastot		3 348	3 522	
Ulkomaiset pääomarahastot				
Aberdeen Indirect Property Partners II	Ruotsi	1 999	1 999	
Access Capital Fund Infrastructure LP	Guernsey	2 588	2 588	
Access Co-Investment Fund Buy-Out Europe LP	Iso-Britannia	5 516	7 012	
Actis Emerging Markets 3	Iso-Britannia	1 500	1 500	
AF II Luxembourg Special limited partnership, SCSp	Saksa	7 222	7 222	
AG Direct Lending II (Unlevered) LP	Yhdysvallat	2 742	2 935	
Amber Trust II SCA	Luxemburg	6 857	8 218	
Bain Capital Distressed and Special Situations	Luxemburg	3 153	3 428	
BlueBay Direct Lending Fund II SLP	Luxemburg	14 735	14 735	
BlueBay Direct Lending Fund III Unleveraged	Luxemburg	1 474	1 474	
Boston Capital Income and Value U.S. Ap Fund	Luxemburg	1 246	1 434	
CapMan Buyout IX L.P.	Guernsey	1 995	2 006	
CapMan Buyout VIII Fund A L.P.	Guernsey	620	1 080	
Chenavari European Deleveraging Fund II	Iso-Britannia	3 234	3 401	
Colbeck Strategic Lending Offshore Feeder III	Yhdysvallat	808	1 095	
Crestline Opportunity Fund III Ltd	Caymansaaret	1 390	1 481	
Danske Private Equity Partners IV (EUR-B) K/S	Tanska	2 999	2 999	
Danske Private Equity Partners IV (USD-B) K/S	Tanska	3 347	3 648	
East Capital Baltic Property Fund AB	Eesti	3 896	4 484	
EQT Mid-Market Credit Fund II	Luxemburg	1 000	1 044	
Europa Fund III LP	Iso-Britannia	649	649	
European Asset Value Offshore Fund, L.P.	Caymansaaret	3 495	3 711	
European Fund Investments II LP	Iso-Britannia	565	565	
European Real Estate Debt Fund III L.P.	Iso-Britannia	6 458	6 458	
European Real Estate Senior Debt 1 L.P.	Iso-Britannia	71 296	71 296	
European Real Estate Senior Debt 2 L.P.	Iso-Britannia	55 493	55 493	
European Real Estate Senior Debt 3 L.P.	Iso-Britannia	141 526	141 526	
Falko Regional Aircraft Opportunities Fund L.P.	Jersey	2 727	3 432	
Franklin Templeton European Real Estate F O F	Luxemburg	1 358	1 358	
Gilde Buy-Out Fund III	Alankomaat	517	579	
Growth Capital Partners Fund III LP	Iso-Britannia	950	1 860	
GS Capital Partners VI Offshore LP	Yhdysvallat	2 559	2 559	

	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Osuus osakkeista %
Muut yritykset				
H.I.G. WhiteHorse Offshore Loan Feeder Fund L.P.	Yhdysvallat	2 546	2 546	
HRJ Global Buy-Out III (Asia), L.P. /nm	Yhdysvallat	1 094	1 094	
ICG Senior Debt Partners Fund II	Luxemburg	3 793	4 047	
ICG Senior Debt Partners Fund III	Luxemburg	1 398	1 429	
Investindustrial IV Build Up LP	Iso-Britannia	1 140	1 140	
Lexington Capital Partners VI-A, L.P.	Yhdysvallat	1 144	1 144	
Lexington Middle Market Investors II, L.P.	Yhdysvallat	7 526	7 526	
Lexington Middle Market Investors, L.P.	Yhdysvallat	1 759	1 893	
Life Science Partners III C.V	Alankomaat	660	660	
MCH Iberian Capital Fund II Limited	Espanja	685	700	
Mentha Capital Fund V C.V	Alankomaat	1 673	2 478	
Nordic Mezzanine Fund II LP	Iso-Britannia	1 454	1 741	
Nordic Mezzanine Fund III LP	Guernsey	2 202	3 554	
Octopus Commercial Real Estate Debt Fund II	Iso-Britannia	6 535	6 535	
Partners Group Asia-Pacific 2007, L.P.	Chile	4 217	4 239	
Partners Group Direct Investments 2006, L.P.	Chile	2 671	2 671	
Patrimonium Middle Market Debt Fund I-B (EUR)	Luxemburg	1 260	1 260	
Patrimonium Middle Market Debt Fund II-A	Luxemburg	5 463	5 463	
Paul Capital Partners IX L.P.	Yhdysvallat	3 804	3 804	
Permira Credit Solutions II Senior L.P.1	Guernsey	16 082	16 245	
RCP Fund V, L.P.	Yhdysvallat	8 073	8 073	
RREEF Pan-European Infrastructure Fund LP	Iso-Britannia	6 742	15 834	
SASOF Offshore III LP	Caymansaaret	699	1 437	
SASOF Offshore IV LP	Caymansaaret	2 563	2 698	
Summit Partners Europe Growth Equity Fund II, SCSP	Luxemburg	864	864	
Synova Capital Fund III LP	Iso-Britannia	574	574	
Syntaxis Mezzanine Fund I L.P.	Guernsey	1 895	1 972	
TCW/Crescent Mezzanine Partners VC LP	Yhdysvallat	1 059	1 230	
Top Tier Venture Capital Management III L.L.C	Yhdysvallat	4 366	4 366	
White Oak Yield Spectrum Fund Feeder I	Yhdysvallat	4 247	4 368	
Muut rahastot		6 332	13 722	

Liite 15. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset

(tuhatta euroa)

Konserni ja Emoyhtiö	2018		2017	
	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (kirjanpitoarvo)	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (kirjanpitoarvo)
Osakkeet ja osuudet	8 707 603	8 969 280	8 499 532	9 496 008
Rahoitusmarkkinavälineet	505 344	494 133	285 793	289 574
Johdannaispimukset				
Talletukset ja muut sijoitukset	166 126	166 121	110 532	110 534
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä				
Rahat ja pankkisaamiset	147 585	149 772	176 723	176 720
Kertyneet korot				
Yhteensä	9 526 659	9 779 305	9 072 580	10 072 836
Etukäteen hankitut sijoitukset (-)	31 595	32 433	76 511	84 946
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelkaa vastaavat sijoitukset	9 558 254	9 811 738	9 149 091	10 157 782

	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
Osakkeet ja osuudet		
Access Co-Investment Fund Infrastructure LP	11 397	11 674
Afarak Group Oyj	894	720
Aktia Likvida+ B	6 102	6 103
Alfred Berg Ryssland	1 562	1 755
American Express Company	385	604
Baring Eastern Europe Fund-A -USD	5 515	6 148
Baring Eastern Trust Acc GBP	2 032	2 187
Baring Europe Select Trust A GBP	9 176	12 381
Baring Global Leaders Fund-A USD	654	678
Berkshire Hathaway Inc - CL B	502	741
BGF - Emerging Europe Fund A2 EUR	1 381	1 454
BGF - Emerging Markets Fund A2 USD	3 698	4 235
BGF - GBL Global High Yield Bond Fund HedgedA2 EUR	2 358	2 489
BGF - Global Dynamic Equity - A2 USD	937	1 190
BGF - Japan Flexible Equity Fund - A2 USD CAP	1 776	1 939
BGF - World Gold Fund A2 EUR	2 245	2 018
BGF Euro Markets Fund - A2 EUR	2 206	2 139
BGF-JAPAN S/M CAP OPP-USDA2	630	628
CITYCON	842	646
DB X-TRACKERS DAX UCITS ETF	459	602
DB X-TRACKERS MSCI EUROPE SMALL CAP	1 243	1 076
Elisa Oyj	1 048	1 443
eQ Pohjoismaat Pienyhtiö 2 K	792	2 657
eQ Varainhoito Eläke	6 666	11 979
eQ Varainhoito Sijoitus	5 488	8 799
European Real Estate Senior Debt 3 L.P.	9 941	9 764
Fidelity Active Strategy US Fund - A Acc EUR	2 411	2 387
Fidelity America Fund - A USD	2 210	4 143
Fidelity American Diversified Fund A- EUR ACC	482	546
Fidelity China Focus Fund - A USD	988	1 672
Fidelity Emerging markets Fund - A USD	3 074	4 696
Fidelity Euro Balanced Fund - A	2 341	3 138
Fidelity Euro Blue Chip - A	1 286	1 617
Fidelity European Growth Fund - A	5 865	9 076
Fidelity European Smaller Co. Fund - A	2 873	4 597
Fidelity Funds – America A-Acc-EUR	2 710	3 152
Fidelity Funds - American Fund A	2 114	2 895
Fidelity Funds - American Growth Fund A Acc EUR	2 349	3 387

	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
Fidelity Funds - China Consumer A Acc EUR	761	693
Fidelity Funds - Emerging Asia Fund A Acc EUR	928	887
Fidelity Funds - Euro Bond Fund - A Ac	949	1 001
Fidelity Funds - Euro Short Term Bond Fund A-ACC	15 589	15 393
Fidelity Funds - European Dynamic Growth A Acc EUR	1 396	1 386
Fidelity Funds - European Fund A	1 039	1 206
Fidelity Funds - European High Yield A Acc (EUR)	573	560
Fidelity Funds - Germany A Acc EUR	839	802
Fidelity Funds - Global Focus Fund A	1 867	2 533
Fidelity Funds - Global Health Care A Acc EUR	9 980	12 735
Fidelity Funds - Global Technology A EUR	4 267	6 623
Fidelity Funds - Nordic Fund A Acc SEK	1 019	893
Fidelity Funds - Pacific Fund A Acc EUR	28 757	27 095
Fidelity Funds - US High Yield A Acc EUR	713	714
Fidelity Funds- Emerging Europe and MENA A Acc EUR	657	553
Fidelity Funds Global Demographics Fund A	2 087	1 896
Fidelity Funds Smart Global Moderate Fund	787	1 274
Fidelity Global Focus Fund A- EUR shares	664	882
Fidelity India Focus Fund - A	789	1 448
Fidelity Japan Smaller Companies Fund A	584	665
Fidelity Latin America Fund - A USD	1 030	1 128
Fidelity Nordic Fund A	1 544	1 977
Fidelity Pacific Fund - A USD	2 726	5 173
Fidelity South East Asia Fund - A USD	6 622	10 517
FIM Varainhoito Eläke	20 426	32 415
FIM Varainhoito Sijoitus	19 572	27 688
FundLogic Alternatives PLC - Moderate 80 %	34 305	32 296
Fundlogic Cautios 85% Protected Fund	58 404	55 987
Huhtamäki Oyj	857	650
Invesco Pan European Equity Fund A	726	745
Invesco Pan European Small Cap Equity Fund A	1 217	1 238
Investor Ab - B	749	765
JP Morgan Emerging Europe Equity Fund A	1 270	1 156
JPM America Equity A USD	4 509	6 161
JPM Emerging Markets A Acc GBP	2 229	2 943
JPM Emerging Markets Eq A (acc) -EUR	2 098	1 886
JPM EMERGING MARKETS STRAT BOND A (A	666	608
JPM Europe Dynamic Technologies A	1 748	1 755
JPM Global Corporate Bond Dur Hgd A (acc)-EUR Hgd	3 509	3 395
JPM Global Corporate Bond Fund EUR Hedged	35 435	34 445
JPM GLOBAL MACRO OPPORTUNITIES FUND	1 320	1 379
JPM Investment Funds -Global Macro Opportunities A	12 879	12 403
JPM Latin America Equity A	646	646
JPM Russia Fund A (acc) - USD	739	788
JPMorgan - Emerging Europe Equity A Acc EUR	1 121	1 108
JPMorgan - Europe Dynamic Small Cap AA - EUR	32 713	31 569
JPMorgan Funds - Emerging Markets Strategic Bond F	1 795	1 611
JPMorgan Funds - Europe Equity Plus A Acc EUR	31 790	30 904
JPMorgan Funds - Korea Equity Fund	7 453	6 529
JPMorgan Funds - US Small Cap Growth A EUR	3 335	2 968
JPMorgan Funds - US Smaller Companies A (acc) USD	60 275	57 205
JPMorgan Funds - US Technology Fund	2 198	2 181
Jupiter Managed European Portfolio E	16 736	27 525
Jupiter Merlin International Balanced Portfolio E	9 229	12 904
Jupiter Merlin International Equities Portfolio E	18 858	31 227
Kemira Oyj	10 419	9 850
Konecranes Oyj A	667	546
Nemetschek AG	840	1 776
Nokia Oyj	6 649	6 336
Odin Finland	4 358	6 498

	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
Odin Norden	8 545	11 730
OP Asuntorahasto I Ky	6 529	6 561
OP Tonttirahasto Ky	921	915
OP-Aasia Indeksi A (kasvu)	54 543	56 162
OP-Afrikka A	3 405	2 553
OP-Amerikka Analytiikka A	169 119	156 549
OP-Amerikka Arvo A (kasvu)	44 095	42 438
OP-Amerikka Indeksi A (kasvu)	241 862	275 950
OP-Amerikka Indeksi II A (kasvu)	596	551
OP-Amerikka Kasvu A (kasvu)	64 297	65 421
OP-Amerikka Pieniyhtiöt A (kasvu)	117 428	106 794
OP-Dollari A (kasvu)	5 816	5 894
OP-EMD Hard Currency Corporate IG A (Kasvu)	6 535	6 402
OP-EMD Hard Currency Sovereign A (Kasvu)	10 801	10 501
OP-EMD Local Currency A (kasvu)	46 923	45 077
OP-Euro A (kasvu)	229 926	229 621
OP-EUROOPPA INDEKSI A	1 248	1 272
OP-Eurooppa Indeksi A (kasvu)	96 943	87 765
OP-Eurooppa Nousevat Tähdet A (kasvu)	74 869	70 209
OP-Eurooppa Osinkoyhtiöt A (kasvu)	88 323	84 028
OP-Eurooppa Plus A (kasvu)	31 461	28 068
OP-Henki Vuokratuotto	1 080	1 136
OP-HENKI VUOKRATUOTTO -SIJOITUSKORI	16 907	17 427
OP-High Yield A (kasvu)	84 558	83 280
OP-Ilmasto A (kasvu)	45 735	49 165
OP-Intia A (kasvu)	50 632	54 717
OP-Japani A (kasvu)	72 535	74 622
OP-Japanin Tähdet A (kasvu)	67 404	68 400
OP-Kehittyvä Aasia A (kasvu)	21 541	23 142
OP-Kehittyvät Osakemarkkinat A (kasvu)	103 100	91 162
OP-Kehittyvät Reunamarkkinat A (kasvu)	4 717	4 402
OP-Kestävä Maailma A (kasvu)	16 611	16 201
OP-Kiina A (kasvu)	59 348	59 859
OP-Kiinteistö A (kasvu)	16 424	16 201
OP-Korkosalkku A (Kasvu)	192 725	190 023
OP-Korkotuotto A (kasvu)	47 425	47 110
OP-Korkotuotto II A (kasvu)	10 913	10 927
OP-Latinalainen Amerikka A (kasvu)	12 346	12 478
OP-Maailma II A (kasvu)	81 727	104 703
OP-Maailma Indeksi -sijoitusrahasto A	26 709	25 054
OP-Maltillinen A (kasvu)	488 860	553 518
OP-Metsänomistaja B (tuotto)	21 174	21 990
OP-Obligaatio Prima A (kasvu)	314 551	317 635
OP-Obligaatio Tuotto A (kasvu)	25 098	25 780
OP-Palvelukiinteistöt	22 000	21 891
OP-Pohjoismaat Indeksi A (kasvu)	86 202	83 114
OP-Private Korkostrategia A (kasvu)	11 105	10 930
OP-Private Korkostrategia T (kasvu)	1 508	1 493
OP-Private Osakestrategia A (kasvu)	46 839	45 407
OP-Private Osakestrategia II A (kasvu)	7 247	7 172
OP-Private Osakestrategia T	695	658
OP-Private Strategia 25 A (kasvu)	595 138	600 495
OP-Private Strategia 25 II A (kasvu)	21 775	22 113
OP-Private Strategia 25 T	21 424	21 653
OP-Private Strategia 50 A (kasvu)	1 350 321	1 358 372
OP-Private Strategia 50 II A (kasvu)	37 140	37 284
OP-Private Strategia 50 T	30 603	31 105
OP-Private Strategia 75 A (kasvu)	370 741	368 437
OP-Private Strategia 75 II A (kasvu)	18 546	18 588
OP-Private Strategia 75 T	4 911	4 945

	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
OP-Private Tavoitetuotto A (kasvu)	72 778	69 592
OP-PRIVATE TAVOITETUOTTO PLUS A	1 684	1 662
OP-Private Tavoitetuotto Plus A (kasvu)	34 794	33 058
OP-Puhdas Vesi A (kasvu)	9 032	9 079
OP-Raaka-aine A (kasvu)	4 960	3 794
OP-Reaalikorko A (kasvu)	16 310	16 347
OP-Rohkea A (kasvu)	135 186	155 820
OP-Suomi A (kasvu)	159 919	228 018
OP-Suomi Pienyhtiöt A (kasvu)	51 032	51 921
OP-Taktinen Salkku A (kasvu)	53 072	61 539
OP-Varovainen A (kasvu)	189 790	194 963
OP-Vaurastuva Keskiluokka A (kasvu)	51 725	53 982
OP-Venäjä A (kasvu)	49 299	57 206
OP-VUOKRATUOTTO B	543	616
OP-Vuokratuotto B (tuotto)	71 583	74 427
OP-Vähähiilinen Maailma A (kasvu)	48 458	47 851
OP-YRITYSLAINA A	500	512
OP-Yrityslaina A (kasvu)	319 388	327 120
OP-Yrityslaina Amerikka A (kasvu)	106 552	107 573
OUTOKUMPU	1 682	1 278
Outokumpu Oyj	2 599	1 917
PANOSTAJA	3 337	3 096
Real Estate Fund of Funds V Ky	4 374	4 336
SAMPO A	8 180	8 076
Sampo Oyj A	21 849	20 261
Scandic Hotels Group AB	728	617
Schroder ISF Euro Corporate Bond A, Acc - EUR	3 513	3 673
Schroder ISF European Equity Alpha A Acc EUR	734	793
Schroder ISF Latin American A Acc EUR	648	649
Schroder ISF Middle East A Acc EUR	768	818
SEB Gyllenberg Varainhoito Eläke	5 514	9 857
SEB Gyllenberg Varainhoito Sijoitus	1 591	2 664
SSAB AB-B Shares	1 241	920
Telia AB	898	922
TELIA COMPANY AB - 01	545	530
TFF Group	944	2 235
Tieto Oyj	5 877	5 895
UBS Lux Equity Fund - Biotech USD -P	3 278	3 228
UPM-Kymmene Oyj	862	850
VANECK VECTORS MORNINGSTAR WIDE MOAT	601	547
VISIO ALLOCATOR	500	539
Ålandsbanken Euro Bond B	11 970	13 163
Ålandsbanken Europe Value B	2 475	2 817
NESTE - 02	124	808
NORDEA BANK ABP - 04	16 532	14 162
FORTUM OYJ - 01	826	1 111
OP-PRIVATE STRATEGIA 75 IIA	16 708	16 895
OP-PRIVATE STRATEGIA 25 IIA	10 332	10 392
OP-PRIVATE STRATEGIA 50 IIA	82 003	82 163
PYN ELITE	800	1 038
OP-AMERIKKA INDEKSI A	570	698
OP-POHJOISMAAT INDEKSI A	675	635
OP-PRIVATE OSAKESTRATEGIA IIA	3 972	3 957
OP-DOLLARI A	900	928
OP-PRIVATE STRATEGIA 75 A	2 971	3 038
OP-PRIVATE STRATEGIA 50 A	3 368	3 317
Nordea Bank Abp	45 611	40 349
OP-PRIVATE TAVOITETUOTTO A	1 531	1 477
OP-EURO A	2 667	2 663
OP-KORKOTUOTTO A	12 998	12 917

	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
OVARO KIINTEISTÖSIJOITUS OYJ	1 290	1 094
OP-EURO-SIJOITUSRAHASTO II A	2 797	2 800
OP-PRIVATE STRATEGIA 25 A	1 750	1 690
XTRACKERS S AND P 500 SWAP UCITS ETF	404	932
Vapo Lämpövoima Ky	540	540
OP Toimitilakiinteistö Ky	1 500	1 466
OP-Suomi Indeksi A (kasvu)	16 186	14 083
OP-High Yield Amerikka A (kasvu)	3 641	3 501
Fidelity Global Infrastructure Fund A Acc EUR	532	554
Invesco Global Consumer Trends	2 081	2 389
Invesco Hong Kong & China Fund - UK Acc	6 889	10 867
Aurum Talletusrahasto	13 346	13 342
JPMorgan Funds - Global Select Equity Fund	558	546
Alandsbanken Premium 50 Fund	1 666	1 976
Osakkeet ja osuudet yhteensä	8 707 603	8 969 280
Rahoitusmarkkinavälineet		
Access Capital Fund Infrastructure LP	1 048	1 021
Aspo OYJ 6.75% 31.12.2049 (Perp\Call\Sub\Var)	500	527
BOCAP SME ACHIEVERS FUND II KY	840	840
Chenavari European Deleveraging Fund II	2 405	2 497
Colbeck Strategic Lending Offshore Feeder III, DAC	520	724
Fidelity Funds - Euro Short Term Bond Fund A-ACC	772	757
ICG Senior Debt Partners Fund -SDP3	599	612
OP CLN Maailma 2/2017 14.1.2022	994	807
OP Luottokori Amerikka USD 11/2017 11.7.2022	1 200	1 078
OP LUOTTOKORI AMERIKKA USD 12/2016	1 132	1 019
OP Yrityskorko Amerikka Kertyvä III/2017 12.1.2023	2 800	2 589
OP-Korkosalkku A (Kasvu)	4 079	3 981

Liite 16. Saamiset

(tuhatta euroa)

Konserni	2018	2017
Muut Saamiset		
OP-Ryhmä	14 441	9 929
Arvopaperikauppasaamiset	3 717	52 180
Maksetut ennakkomaksut	60 797	72 945
Eläke-ennakot	29 469	27 946
Muut saamiset konserniyrityksiltä	3 473	1 770
Muut saamiset	7 654	23 713
Yhteensä	119 550	188 485

Emoyhtiö

Muut Saamiset		
OP-Ryhmä	14 441	9 929
Arvopaperikauppasaamiset	3 717	52 180
Maksetut ennakkomaksut	60 797	72 945
Eläke-ennakot	29 469	27 946
Korkosaamiset	11 867	4 837
Muut saamiset	16 296	22 362
Yhteensä	136 586	190 201

Liite 17. Siirtosaamiset

(tuhatta euroa)

Konserni	2018	2017
OP-Ryhmä	8 919	8 919
Korot ja vuokrat	58 760	63 959
Muut siirtosaamiset	42 962	53 626
Yhteensä	110 641	126 504

Emoyhtiö

OP-Ryhmä	8 919	10 424
Korot ja vuokrat	45 405	49 805
Muut siirtosaamiset	33 996	49 012
Yhteensä	88 320	109 241

Liite 18. Oma pääoma

Konserni (tuhatta euroa)	2018	2017
Osakepääoma 1.1./31.12.	145 433	145 433
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1./31.12.	26 500	26 500
Kertyneet voittovarot 1.1.	57 422	233 017
Osingonjako		-175 000
Ennakko-osinko	-100 000	-80 000
Kertyneet voittovarot yhteensä 31.12.	-42 578	-21 983
Tilikauden tulos	115 502	79 406
Sidottu oma pääoma yhteensä	145 433	145 433
Vapaa oma pääoma yhteensä	99 425	83 922
Oma pääoma yhteensä	244 858	229 355

Emoyhtiö (tuhatta euroa)	2018	2017
Osakepääoma 1.1./31.12.	145 433	145 433
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1./31.12.	26 500	26 500
Edellisten tilikausien voitto/tappio 1.1.	54 998	231 901
Osingonjako		-175 000
Ennakko-osinko	-100 000	-80 000
Edellisten tilikausien voitto/tappio 31.12	-45 002	-23 099
Tilikauden tulos	117 672	78 097
Sidottu oma pääoma yhteensä	145 433	145 433
Vapaa oma pääoma yhteensä	99 170	81 498
Oma pääoma yhteensä	244 603	226 931

Voitonjakokelpoiset varat**2018**

Tilikauden voitto	117 672
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	26 500
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-45 002
Muut jakokelvottomat erät	-40 694
Jakokelpoiset varat yhteensä	58 476
Tilikauden voitto	117 672
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-45 002
Kehittämismenot	-40 694
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	31 976

Liite 19. Pääomalainat

(tuhatta euroa)

Konserni ja Emoyhtiö	2018	2017
Pääomalainat		
Perpetuaalilaina 18122003	10 000	10 000
Perpetuaalilaina 23122004	45 000	45 000
Laina 18062015	190 000	190 000
	<u>245 000</u>	<u>245 000</u>

Pääomalainan 2015 eräpäivä on 18.6.2040, korko on sidottu 3 kk Euribor- korkoon ja sen velkojana on OP Osuuskunta. Muut pääomalainat ovat voimassa toistaiseksi. Velkoja vuoden 2003 ja 2004 lainoille on OP Osuuskunta. OP Osuuskunnan myöntämän vuoden 2004 lainan korko on sidottu 12 kk Euribor-korkoon lisätynä 4 prosenttiyksikön marginaalilla. Vuoden 2003 lainalla on kiinteä kuponkikorko 5,8% 18.12.2013 asti, jolloin korko sidotaan 6 kk Euriboriin lisätynä 2 prosenttiyksikön marginaalilla.

Pääomalainat luetaan omaan varallisuuteen Solvenssi II säännösten mukaisesti.

Liite 20. Vakuutustekninen vastuovelka

(tuhatta euroa)

Konserni ja Emoyhtiö	2018	2017
Vakuutusmaksuvastuu (sis. sijoitussidonnaisen vakuutuksen)	14 072 441	14 926 471
Korvausvastuu (sis. sijoitussidonnaisen vakuutuksen)	2 014 889	2 045 891
Eläkemuotoiset korvaukset	1 942 617	1 970 091
Vastuovelkaa laskettaessa käytetty korkokanta keskimäärin	1,72 %	1,52 %
Sijoitussidonnaisen vakuutuksen vastuovelka		
Vakuutustekninen vastuovelka		
Vakuutusmaksuvastuu	9 542 182	9 924 069
Korvausvastuu	269 556	233 794
Yhteensä	<u>9 811 738</u>	<u>10 157 863</u>

Liite 21. Velat

(tuhatta euroa)

Konserni	2018	2017
Muut velat		
OP-Ryhmä	34 294	37 355
Arvopaperikauppavelat	1 470	31 193
Henkilöstömenot	95	87
Muut velat	92 223	59 218
Yhteensä	128 082	127 853

Emoyhtiö

Muut velat		
OP-Ryhmä	34 294	37 355
Arvopaperikauppavelat	1 470	31 193
Saadut vakuudet	83 784	47 058
Johdannaissopimukset (preemiot)	2 770	730
Ennakkomaksut	169	80
Henkilöstömenot	95	87
Muut velat	14 680	17 101
Yhteensä	137 262	132 873

Liite 22. Siirtovelat

(tuhatta euroa)

Konserni	2018	2017
OP-Ryhmä	101 143	85 086
Henkilöstömenot	998	809
Korot saman konsernin yritykset		199
Johdannaissopimukset	19 497	30 819
Muut	12 178	4 948
Yhteensä	133 816	121 861

Emoyhtiö

OP-Ryhmä	101 143	85 086
Henkilöstömenot	998	809
Korot	2 932	1 573
Johdannaissopimukset	19 497	30 819
Muut	1 125	641
Yhteensä	125 695	118 929

Liite 23. Vakuudet ja vastuusitoumukset

(tuhatta euroa)

Konserni ja Emoyhtiö	2018	2017
Vakuudet ja vastuusitoumukset		
Sijoitussitoumukset	351 756	289 238
Arvonlisäveron palautusvastuu		
Emoyhtiö	21	31
Konserni	3 589	4 701
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	53	43
Myöhemmin maksettava määrä	89	83
Vuokraoikeusvakuudet	200	200
Johdannaissopimukset (kirjanpidollisesti ei-suojaavat)		
Valuuttajohdannaiset		
Termini- ja futuurisopimukset		
Käypä arvo	1 287	4 642
Kohde-etuuksien itseisarvo	518 309	468 770
Korkojohdannaiset		
Luottoriskinvaihtosopimukset		
Käypä arvo	644	-19
Kohde-etuuksien itseisarvo	415 700	1 000
Optiosopimukset		
Ostetut, käypä arvo	46 323	47 131
kohde-etuuksien itseisarvo	1 960 749	1 468 660
Asetetut, käypä arvo	-4 149	-1 433
kohde-etuuksien itseisarvo	1 289 353	1 020 291
Koronvaihtosopimukset		
Käypä arvo	54 695	3 522
Kohde-etuuksien itseisarvo	3 423 428	3 259 000
Optiosopimukset		
Ostetut, käypä arvo		912
kohde-etuuksien itseisarvo		280 317

Liitetieto sisältää ainoastaan avoimet sopimukset. Suljettujen sopimusten realisoituneet tuotot ja kulut on kirjattu tulokseen.

Valuuttajohdannaisilla suojataan ulkomaan valuutan arvon heikentymistä euroa vastaan. Valuuttajohdannaiset on tehty kolmeksi kuukaudeksi.

Luottoriskinvaihtosopimuksilla suojataan velkakirjasalkun luottoriskipreemioiden nousua ja yhtiöiden maksukyvyttömyyttä vastaan. Luottoriskinvaihtosopimukset erääntyvät vuosina 2021-2028.

Korkojohdannaisilla suojataan vastuvelan markkina-arvon muutosta. Korkojohdannaiset erääntyvät vuosina 2019-2058.

Mikäli valuuttakurssit heikkenevät 10 prosenttia, johdannaisten arvo nousee 51 261 teur. Mikäli korot nousevat yhden prosenttiyksikön, korkojohdannaisten arvo laskee 244 654 teur (-165 575).

Johdannaisten kassavirrat ajoittuvat seuraavasti: alle 1 vuosi 24 824 teur (16 574), 1-5 vuotta 106 805 teur (66 460) ja yli 5 vuotta 364 479 teur (318 407).

Liite 24. OP-Henkivakuutus Oy:n osakkaat

	Osakemäärä (kpl)	Omistusosuus (%)
OP Osuuskunta	559 357	100 %
Osakkeen nimellisarvo 260 eur.		

Liite 25. Tiivistelmä tunnusluvuista

Emoyhtiö (tuhatta euroa)	2018	2017	2016	2015	2014
Vakuutusmaksutulo (ennen jv-osuutta), €	1 138 634	976 371	998 682	1 496 912	1 284 654
Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta (+), €	122 697	120 787	109 245	84 095	78 983
Korvaustoiminnan hoitokulut (+), €	8 585	6 629	5 790	3 557	3 522
Kuormitustulo, €	83 506	84 980	91 080	75 827	76 762
Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta	157,2 %	149,9 %	126,3 %	115,6 %	107,5 %
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	0,8 %	1,0 %	0,9 %	1,0 %	1,1 %
Liikevoitto (+) tai tappio (-), €	145 069	97 954	143 958	143 493	87 660
Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonnkorotusrahaston muutos (+/-), €	-18 557	103 617	50 544	-51 883	51 898
Kokonaistulos (+/-), €	126 512	201 571	194 502	91 610	139 559
Korkokulut ja muut rahoituskulut (+), €	27 368	20 708	11 874	9 426	7 475
Perustekorkokulu (+), €	85 155	88 632	122 610	68 791	482 830
Kokonaispääoman tuotto ilman sij.sid.vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin) (+/-)	1,5 %	3,7 %	4,3 %	3,6 %	14,7 %
Sijoitustoiminnan nettotuotto-% käyvin arvoin sitouneelle pääomalle (+/-)	1,1 %	1,9 %	6,5 %	1,6 %	14,3 %
Tasoisuusmäärä, €	0	0	0	8 494	7 839
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	90	84	87	95	102

Liite 26. Tulosanalyysi

	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Tulosanalyysi						
Vakuutusmaksutulo	1 128 564	961 349	978 387	1 473 538	1 261 697	1 090 116
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut, arvonkorotukset ja niiden oikaisu sekä arvonmuutokset	-449 191	701 482	662 805	494 477	996 056	495 382
Maksetut korvaukset	-1 280 125	-1 206 586	-1 141 128	-731 642	-688 459	-631 350
Kannansiirrot			3 020 565	1 260 000		
Fuusio Aurum Sijoitusvakuutus Oy				1 533 603		
Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja (as.et.) ja tasoitusmäärän muutosta	870 654	-238 199	-3 294 271	-3 808 069	-1 406 083	-782 786
Liikekulut	-122 697	-120 787	-109 245	-84 095	-78 983	-76 031
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja (as.et.) ja tasoitusmäärän muutosta	147 205	97 258	130 256	137 812	84 229	95 331
Muut tuotot/kulut	-2 136	696	13 702	5 681	3 432	2 491
Liikevoitto / -tappio	145 069	97 954	143 958	143 493	87 660	97 822
Tasoitusmäärän muutos				8 494	-655	-117
Lisäedut (asiakasedut)	2 178	277	298	1 988	1 666	1 654
Voitto (+) tai tappio (-) ennen satunnaisia eriä	147 247	98 231	144 256	153 975	88 671	99 359
Voitto (+) tai tappio (-) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	147 247	98 231	144 256	153 975	88 671	99 359
Tilinpäätössiirrot	-1 286	-10	-54	-121	-203	
Tuloverot ja muut välittömät verot	-28 289	-20 124	-28 824	-26 887	-17 610	-25 004
Tilikauden voitto / tappio	117 672	78 097	115 378	126 967	70 858	74 355

Liite 27. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma				Riskijakauma ⁸⁾		
	31.12.2018		2017		31.12.2018		2017
	milj.eur	%	milj.eur	%	milj.eur	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾
Korkosijoitukset yhteensä	5 796	84,2 %	6 231	84,6 %	5 581	81,1 %	80,7 %
Lainasaamiset ¹⁾	428	6,2 %	425	5,8 %	428	6,2 %	5,8 %
Joukkovelkakirjalainat	5 049	73,3 %	5 386	73,1 %	7 001	101,7 %	107,5 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	320	4,6 %	420	5,7 %	-1 848	-26,8 %	-32,5 %
Osakesijoitukset yhteensä	495	7,2 %	546	7,4 %	494	7,2 %	6,7 %
Noteeratut osakkeet ³⁾	276	4,0 %	314	4,3 %	275	4,0 %	3,6 %
Pääomasijoitukset ⁴⁾	216	3,1 %	229	3,1 %	216	3,1 %	3,1 %
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	3	0,0 %	3	0,0 %	3	0,0 %	0,0 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	520	7,5 %	517	7,0 %	520	7,5 %	7,0 %
Suorat kiinteistösijoitukset	306	4,4 %	304	4,1 %	306	4,4 %	4,1 %
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	214	3,1 %	214	2,9 %	214	3,1 %	2,9 %
Muut sijoitukset	73	1,1 %	69	0,9 %	73	1,1 %	0,9 %
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	28	0,4 %	27	0,4 %	28	0,4 %	0,4 %
Hyödykesijoitukset		0,0 %	2	0,0 %		0,0 %	0,0 %
Muut sijoitukset ⁷⁾	46	0,7 %	40	0,5 %	46	0,7 %	0,5 %
Sijoitukset yhteensä	6 884	100,0 %	7 363	100,0 %	6 669	96,9 %	95,4 %
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾	0	0,0 %	0	0,0 %	216	3,1 %	4,6 %
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	6 884	100,0 %	7 363	100,0 %	6 884	100,0 %	100,0 %
Jvk-salkun modifioitu duraatio	10,3						

1) Sisältää kertyneet korot.

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.

6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.

8) Riskijakauma esitetään vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

Liite 28. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle 31.12. ¹⁰⁾				
			31.12.2018 milj. euroa	2017	2016	2015	2014
Tuotto €/ % sit. pääomalle							
Korkosijoitukset yhteensä	46,2	5 955,7	0,8 %	1,0 %	7,2 %	-0,3 %	15,6 %
Lainasaamiset ¹⁾	7,5	410,0	1,8 %	5,1 %	2,7 %	0,1 %	0,0 %
Joukkovelkakirjalainat	36,9	5 155,6	0,7 %	0,9 %	7,6 %	-0,3 %	18,2 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	1,7	390,1	0,4 %	-0,9 %	0,2 %	0,5 %	0,7 %
Osakesijoitukset yhteensä	9,9	516,7	1,9 %	12,1 %	7,5 %	17,5 %	14,6 %
Noteeratut osakkeet ³⁾	-26,4	306,7	-8,6 %	13,9 %	8,8 %	16,0 %	9,8 %
Pääomasijoitukset ⁴⁾	37,2	206,9	18,0 %	10,2 %	5,9 %	18,8 %	20,9 %
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	-0,8	3,1	-27,4 %	-7,3 %	19,0 %	26,8 %	10,6 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	33,7	499,9	6,7 %	3,4 %	2,4 %	5,5 %	6,5 %
Suorat kiinteistösijoitukset	8,7	307,8	2,8 %	5,2 %	2,1 %	2,8 %	2,9 %
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	24,9	192,2	13,0 %	1,2 %	2,8 %	7,4 %	9,6 %
Muut sijoitukset	-3,8	70,6	-5,4 %	2,7 %	-19,1 %	-11,7 %	-1,3 %
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	-1,2	27,9	-4,2 %	13,9 %	-1,0 %	9,3 %	7,7 %
Hyödykesijoitukset	0,0	1,2	-1,8 %	-0,1 %	8,0 %	-29,2 %	-19,2 %
Muut sijoitukset ⁷⁾	-2,6	41,5	-6,4 %	-10,3 %	-188,8 %	-165,0 %	-30,2 %
Sijoitukset yhteensä	85,9	7 043,0	1,2 %	2,0 %	6,7 %	1,8 %	14,6 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-5,4						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	80,5	7 043,0	1,1 %	1,9 %	6,5 %	1,6 %	14,3 %

1) Sisältää kertyneet korot.

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

10) Vertailuvuosien tuotto prosentit esitetään sitä mukaan kun vertailukelpoista tietoa kertyy.

Liite 29. Riskit ja riskienhallinta

Riskienhallinnan periaatteet

OP-Henkivakuutuksen liiketoimintaan kuuluu riskien hallittu ottaminen ja kantaminen. Huomioitavia riskejä syntyy liiketoiminnan päivittäisestä harjoittamisesta sekä liiketoiminnallisesta ja taloudellisesta toimintaympäristöstä.

Riskienhallinnan tehtävä on tunnistaa, arvioida ja hallita liiketoiminnan riskit. Keskeiset riskit ovat vakuutustekniset riskit, sijoitustoiminnan ja vastuuvelan markkinariskit sekä operatiiviset riskit ml. compliance-riskit. Riskienhallinta analysoi säännöllisesti yhtiön keskeisiä riskejä ja kokonaisriskiasemaa. Riskianalyysi annetaan vuosineljänneksittäin tiedoksi yhtiön johdolle sekä hallitukselle. Keskeisille riskeille asetetaan yhtiön liiketoiminnan jatkumisen ja vakavaraisuuden turvaavat rajoitteet. Yhtiön kantamat riskit katetaan riittävällä pääomalla riskin toteutumisen varalta. Liiketoiminnan harjoittamisesta ja toimintaympäristöstä seuraavat ei-toivottavat riskit minimoidaan toimintatapoja kehittämällä sekä vastuullisen ja luotettavan hallinnon avulla.

Yhtiö raportoi vakavaraisuusasemansa viranomaisille vakuutusyhtiölain sekä Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Riskienhallinnan organisaatio

Riskienhallinnan järjestämisestä vastaa OP-Henkivakuutuksen hallitus. Operatiivisesta riskienhallinnasta vastaa toimitusjohtaja, riippumattomasta riskienhallinnasta OP Osuuskunta –konsernin riskienhallinta, compliance-toiminnasta compliance-organisaatio ja sisäisestä tarkastuksesta OP Osuuskunta –konsernin Sisäinen tarkastus. OP-Henkivakuutuksen vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa siitä, että yhtiössä sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset.

Hallitus vastaa siitä, että yhtiöllä on yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Liiketoimintayksiköt vastaavat operatiivisesta vakuutustoiminnan riskienhallinnasta. Keskeiset riskienhallinnan välineet ovat huolellinen vastuuvaihtelu sekä vakuutusteknisten riskien turvaava hinnoittelu. Vakuutusteknisten riskien toteutumisesta suhteessa ennusteisiin (riskiliike) ja liiketoiminnallisen kannattavuuden kehitystä suhteessa tavoitteisiin (kustannusliike) seurataan jatkuvasti. Vakuutustoiminnan riskiasema ja liiketoiminnan operatiiviset riskit raportoidaan yhtiön hallitukselle säännöllisesti.

Aktuaaritoiminto vastaa vakuutuskannan mallintamisesta ja arvostamisesta yhtiön vakuutusteknisenä vastuuvaihteluna sekä yhdessä vakuutustoiminnon kanssa vakuutusteknisten riskien hinnoittelusta. Vastuuvaihtelun kehityksestä ja sovellettavista laskuperusteista raportoidaan hallitukselle säännöllisesti.

Sijoitustoiminto vastaa yhtiön sijoitusomaisuuden hallinnoimisesta sekä vastuuvaihtelun markkinariskien suojaamisesta. Sijoitustoiminnan riskiasema sekä yhtiön sijoitusten ja vastuuvaihtelun kokonaisriskiasema raportoidaan hallitukselle säännöllisesti.

Vakuutusriskit

Henkivakuutuksen vakuutustekniset riskit muodostuvat biometrisistä riskeistä, asiakaskäyttötymis- ja kustannusriskistä.

Biometriset riskit johtuvat siitä, että kuolemantapausten tai työkyvyttömyyden perusteella korvauksia maksetaan enemmän kuin on ennakoitu tai eläkkeitä maksetaan ennakoitua pidempään.

Kuolevuus ja jäljellä olevan eliniän odote vaikuttavat henkivakuutusyhtiön riskiasemaan kuolemanvaravakuutuksissa ja eläkevakuutuksissa. Varsinkin etuusperusteisessa ryhmäeläkevakuutuksessa pitkäikäisyysriski on suuri, sillä nämä sopimukset eivät sisällä merkittävästi riskiasemaltaan vastakkaista kuolevuusriskiä.

Työkyvyttömyysriskiä sisältyy ryhmäeläkevakuutus sopimuksiin, joiden perusteella maksetaan korvauksia työkyvyttömyysetuuksina vakuutetun työkyvyn vähentymisestä johtuen.

Vakuutuksenottajien asiakaskäyttötymisestä syntyvät raukeamisriski ja takaisinostoriski. Vakuutuksenottajalla on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen, lopettaa sopimus ennaikaisesti tai muuttaa sopimusta sopimukseen sisältyvän option perusteella siten, että muutetussa sopimuksessa yhtiöllä on aiempaa suurempi riski. Yksi esimerkki edellä mainituista optioista on asiakkaan oikeus vaihtaa varojensa tuotto sijoitussidonnaisesta takuukorkoiseksi, mikä kasvattaa markkinariskiä. Toinen esimerkki on eläkkeen lykkääminen, mikä kasvattaa pitkäikäisyysriskiä. Asiakaskäyttötymiseen liittyvälle keskeytysriskille alttiita ovat erityisesti säästövakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset, joissa asiakkaalla on takaisinosto-oikeus sekä riskivakuutukset, jotka vakuutuksenottaja voi päättää milloin vain niin halutessaan. Eläkevakuutuksissa takaisinosto on mahdollinen vain poikkeustapauksissa.

Kustannusriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa toteutuvat vakuutus sopimusten hallinnoinnin kustannukset eroavat hinnoittelussa arvioiduista kustannuksista. Vakuutusten keskeyttäminen voi myös vaarantaa vakuutusten hinnoittelussa käytettyjen kustannus oletusten pitävyyden ja siten myötävaikuttaa kustannusriskin toteutumiseen.

Vakuutusteknisten riskien hallinta

Henkivakuutuksen vakuutusteknisiä riskejä hallitaan vakuutusten turvaavalla hinnoittelulla, huolellisella vastuuvallinnalla sekä jälleenvakuuttamalla. Myös eri vakuutuslajien väliset hajautushyödyt pienentävät riskiä. Henkivakuutuksessa jälleenvakuutetaan tarvittaessa suurimmat yksittäiset riskit sekä riskikeskittymät.

Kuolevuuteen ja pitkäikäisyyteen liittyvät riskit hinnoitellaan vakuutuksen myöntämishetken olosuhteiden ja tilanteen perusteella turvaavasti. Yhtiöllä on hyvin vähäiset oikeudet muuttaa näiden pitkäaikaisten sopimusten hintoja. Tästä syystä riski hinnoitteluperusteiden mahdollisesta muuttumisesta myöhemmin jää vakuutusyhtiön kannettavaksi siten, että uusmyynnin maksuja korotetaan ja yhtiö kirjaa myydylle kannalle vakuutusvelan täydennyksen. Riskiasemaltaan vastakkaisten vakuutusten tarjoaminen vähentää koko vakuutuskannan nettoriskiä.

Myös työkyvyttömyysriskin ensisijainen hallintakeino on turvaava hinnoittelu.

Asiakaskäyttäytymiseen liittyvää keskeyttämisriskiä ja riskiä asiakkaan optiosta vaihtaa varojensa tuottoa takuukorkeiseksi hallitaan kilpailukykyisellä tuotevalikoimalla, sopivilla tuoterakenteilla sekä kannusteilla ja sanktioilla sopimusehdoissa.

Kustannusriskiä hallitaan riittävällä kulukurilla sekä turvaavalla hinnoittelulla. Hinnoittelussa tehtyjen oletusten toteutumista seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa uusmyynnin maksuja korotetaan ja myydyin vakuutuskannan osalta kirjataan vastuuvellän täydennys.

Sijoitustoiminnan markkinariskit

Markkinariskeillä tarkoitetaan rahoitusvälineiden, hyödykkeiden tai näiden arvonkehitykseen sidottujen rahoitusvälineiden hinta- ja likviditeettiriskiä. Hintariski jaotellaan edelleen korko-, osake-, luottospread-, hyödyke-, valuutta-, kiinteistö- ja volatilitteettiriskeihin.

Yhtiön sijoitusten markkinariskit arvioidaan, mitataan ja rajoitetaan tasolle, joka ei vaaranna yhtiön vakavaraisuutta. Sijoitusten muodostama riskiasema määritetään jatkuvasti ja raportoidaan säännöllisesti toimivalle johdolle ja hallitukselle.

Sijoitusten riskiasema määritetään sekä OP Ryhmän taloudellisen pääomavaateen että sääntelymukaisen vakavaraisuuslaskennan menetelmällä. Yhtiö pyrkii noudattamaan alan parhaita käytäntöjä laskentamenetelmissään.

Tasehallinta ja vastuuvellän markkinariskit

OP-Henkivakuutuksen tasehallinnan prosessissa yhtiön vakuutuskannan ja sijoitustoiminnan markkinariskit arvioidaan kokonaisuutena ja kokonaisriskiasema raportoidaan yhteismitallisilla menetelmin käypiin markkina-arvoihin perustuen (markkinakonsistenssi). Merkittävä osa vastuuvellän avoimesta korkoriskistä suojataan soveltuvilla rahoitusvälineillä kuten korkojohdannaisilla.

Tasehallinnan prosessissa arvioidaan ja hallitaan myös yhtiön maksuvalmiusriski. Vakuutus sopimusten takaisinostot, vakuutusmaksujen keskeytykset, korvausmenojen heilahtelut tai kohdevaihdokset sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa saattavat johtaa tarpeeseen realisoida yhtiön sijoitusomaisuutta maksuvelvoitteiden kattamiseksi. Maksuvalmiuden varmistamiseksi yhtiö pitää riittävän osan sijoituksistaan likvideissä sijoituksissa. Yhtiö mittaa maksuvalmiusriskiä stressitestin avulla.

Operatiiviset riskit ja jatkuvuussuunnittelu

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan suoria tai välillisiä tulon menetyksiä tai kustannuksia, joita aiheutuu esimerkiksi liiketoiminta- ja valvontaprosessien puutteista, tuotevirheistä, henkilöstöstä, oikeudellisista virheistä, viranomaisraportoinnin tai taloudellisen raportoinnin virheistä, tietoteknisistä virheistä sekä tietoturvan puutteista.

Yhtiö vastaa liiketoimintaansa liittyvien operatiivisten riskien hallinnasta hyödyntäen OP Osuuskunta –konsernin tarjoamaa tukea keskitettyjen toimintojen ja palvelujen toimintavarmuuden ja jatkuvuuden turvaamisessa.

Operatiivisten riskien hallinnalla pyritään ennakkoon tunnistamaan keskeisimmät riskit sekä liiketoiminnan tai tietotekni- sen ympäristön muutoksista seuraavat uudet riskit. Riskien toteutumista seurataan ja toteutuneiden riskien osalta ryh- dytään toimenpiteisiin uudelleentoteutumisen estämiseksi. Keskeisin työväline operatiivisten riskien hallintaan on laa- dukas liiketoimintaprosessien hallinta.

Liiketoimintaprosessit suunnitellaan ja toteutetaan siten, että operatiiviset riskit tunnistetaan ja minimoidaan ennakoita. Tunnistaminen ja arviointi toteutetaan riskikartoituksella, jossa liiketoiminnasta aiheutuvien operatiivisten riskien toteu- tumisen todennäköisyys ja toteutumisesta seuraavan vahingon merkittävyys arvioidaan. Olennaisten riskien osalta riskin vähentämisen menetelmät otetaan huomioon liiketoimintaprosessissa. Yhtiössä on käytössä ryhmän yhteinen järjes- telmä operatiivisten riskien kartoitukseen ja raportointiin.

Uusien tuotteiden ja palvelujen käyttöönottoa edeltää määrämuotoinen tuotehyväksyntämenettely. Menettelyssä arvioi- daan ja dokumentoidaan uuden tuotteen tai palvelun ominaisuudet, tuotekohtaiset riskit ja niiden hallinnan menetelmät sekä vaikutukset yrityksen toiminnan tulokseen ja vakavaraisuuteen.

Ulkoistettujen toimintojen osalta yhtiö noudattaa OP Osuuskunta -konsernissa hyväksytyjä ja vakuutusyhtiösääntelyn edellyttämiä menettelytapoja ja varmistaa, ettei ulkoistamisesta seuraa liiketoimintaprosessien laadun heikkenemistä eikä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintaedellytysten heikkenemistä.

Jatkuvuussuunnittelun avulla turvataan toiminnan jatkuvuus vakavan liiketoiminnan tai toimintaympäristön kriisitilanteen tapahtuessa. Tällaisia riskejä voivat olla esimerkiksi keskeisen toimitilan tuhoutuminen, yleisen tai yhtiökohtaisen tieto- teknisen ympäristön vakava vaurioituminen ja pitkäkestoinen toimimattomuus sekä rahoitusmarkkinoiden tai pankkijär- jestelmän toimintojen keskeytyminen kriisitilanteen tai viranomaisten toimien seurauksena. Yhtiö laatii jatkuvuussuunni- telmansa OP Osuuskunta –konsernin linjausten ja ohjeistuksen mukaisena.

Compliance-riskit

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että yhtiössä noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja yhtiön omia sisäisiä toi- mintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Compliance-riskin hallinta on osa sisäistä valvontaa ja luotettavaa hallintoa ja sellaisena kiinteä osa liiketoiminnan joh- tamista sekä yrityskulttuuria. Compliance-riskiä hallitaan seuraamalla lainsäädännön kehitystä, ohjeistamalla, koulutta- malla ja konsultoimalla organisaatiota sääntelyn mukaisten toimintatapojen noudattamisessa sekä valvomalla organi- saation menettelytapojen säännöstenmukaisuutta.

Compliance-toiminnan ohjeistuksesta, neuvonnasta ja tuesta OP Ryhmässä vastaa keskusyhteisön riippumaton Compliance-organisaatio, jonne OP-Henkivakuutus on keskittänyt compliance-toiminnot.

Henkivakuutusliiketoiminnan vakuutus- ja kapitalisaatiokanta

	Lasku- peruste- korko	Vakuutettuja tai sopimuksia, 31.12.2018 kpl	Vastuuvelka 31.12.2018 M€	Duraatio vuotta
Henkivakuutus/Säästäminen				
Perustekorko 4,5 %	4,50 %	501	44	9,3
Perustekorko 3,5 %	3,50 %	8 830	409	7,4
Perustekorko 2,5 %	2,50 %	8 282	153	5,1
Perustekorko 1,5 %	1,50 %	116	2	3,8
Perustekorko 4,5% (Eriytetty tase)	4,50 %	44 989	821	7,4
Sijoitussidonnainen (sijoitusvakuutus)		159 366	6 486	15,2
Yhteensä		222 084	7 915	14,0
Yksilöllinen eläkevakuutus				
Perustekorko 4,5 %	4,50 %	7 243	280	5,1
Perustekorko 3,5 %	3,50 %	18 986	471	7,1
Perustekorko 2,5 %	2,50 %	21 540	257	13,5
Perustekorko 1,5 %	1,50 %	92	1	7,7
Perustekorko 4,5% (Eriytetty tase)	4,50 %	25 825	2 289	6,1
Sijoitussidonnainen (ul-eläkevakuutus)		167 511	2 502	10,3
Yhteensä		241 197	5 801	9,8
Ryhmäeläkevakuutus				
Vapaamuotoinen työeläke 3.5%	3,50 %	25 410	1 016	11,5
Vapaamuotoinen työeläke 2.5%	2,50 %	693	102	12,9
Vapaamuotoinen työeläke 1.5%	1,50 %	1 983	154	20,4
Vapaamuotoinen työeläke 0.5%	0,50 %	1 009	25	25,9
Perustekorko 3,5 %	3,50 %	73	7	8,8
Perustekorko 2,5 %	2,50 %	3 112	52	10,7
Perustekorko 1,5 %	1,50 %	311	6	11,9
Perustekorko 0,5 %	0,50 %	46	0	27,5
Perustekorko 3,5% (Eriytetty tase)	3,50 %	896	7	
Sijoitussidonnainen		9 671	141	13,2
Yhteensä		43 204	1 510	15,2
Riskivakuutukset				
Yksilölliset vakuutukset	-	354 867	137	
Ryhmävakuutukset	-	4 345	4	
Yhteensä		359 212	141	
Kapitalisaatiosopimukset				
Perustekorko 2,5 %	2,50 %	13	3	0,8
Perustekorko 1,5 %	1,50 %	1	0	2,8
Sijoitussidonnainen		1959	637	16,1
Yhteensä		1 973	640	15,0
Muut vastuuvelan erät			80	
Yhteensä		867 670	16 087	11,6

Henkivakuutusvelkojen herkkyys laskentaolettamuksien muutoksille

Taulukossa on esitetty jakauma henkivakuutusliiketoiminnan vastuuvelan maturiteeteista ja eläkkeen alkupäivämääristä sellaisina kuin ne ovat rekisteröityinä vakuutusjärjestelmiin. On kuitenkin todennäköistä, että summavakuutusten varat maksetaan vakuutuksenottajille tai edunsaajille merkittävästi aikaisemmin ja eläkevarat hieman myöhemmin kuin sopimuksissa olevien alkamishetkien perusteella olisi odotettavissa.

Koska säästö- ja sijoitusmuotoisia vakuutuksia on myyty runsaasti hyvin pitkäaikaisina sopimuksina, vakuutuksenottajat päättävät sopimuksiaan elämäntarpeidensa mukaan takaisinostoon ennen sopimuksen mukaista päättämispäivää. Tämän takia takaisinostojen määrä on suuri. Yhtiö huomioi tästä aiheutuvan tulevien yli- tai alijäämien poisjäännin henkivakuutusyhtiön vakavaraisuusasemaa laskiessaan.

Sen sijaan yksilöllisten eläkevakuutusten takaisinostoriski on hyvin vähäinen, sillä lainsäädäntö rajaa takaisinostomahdollisuudet vain laissa mainittuihin tilanteisiin kuten avioero ja pitkäaikainen työttömyys. Takaisinostona maksetaan kertynyt vakuutussäästö.

Yksilöllisten eläkevakuutusten eläkemaksatuksen alkua lykätään. Vakuutusta ottaessaan vakuutuksenottajalla ei ole ollut usein realistista käsitystä todellisesta eläkkeelle jäämisestään. Toisaalta yksilöllisten eläkevakuutusten verokohtelua on muutettu vuosikymmenien aikana useampaan kertaan siten, että eläkkeelle jäämisen mahdollisuutta vakuutuksen avulla on lykätty myöhempisiin ikävuosiin.

Eläkevakuutusten kuolevuushavainnot osoittavat, että laskuperusteiden mukaiset elinajanodotteet ovat liian matalia. Yksilöllisten eläkevakuutuksien kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit kompensoivat toisiaan niin suuressa määrin, että elinajanodotteen kasvamisesta huolimatta tarvetta kuolevuustäydennykseen ei ole. Sen sijaan ryhmäeläkevakuutuksissa elämänvaraosan riski on suurempi kuin kuolemanvaran ja siten vastuovelkaa on ollut syytä täydentää. Mikäli kuolevuusoletusta muutetaan siten että vakuutettujen elinajanodote kasvaa keskimäärin 1 vuotta kasvaa vastuuelka 26 M€ (27) .

Säästö- ja sijoitusvakuutuksissa kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit lähes kompensoivat toisensa, joten niihin ei ole ollut syytä tehdä kuolevuustäydennystä.

OP-Henkivakuutuksen vastuulla on 2 634 M€ vakuutussäästöjä, joissa on laskuperustekorko 0,5% - 4,5 %. Em. vakuutussäästöissä eivät ole mukana Keskinäisestä Henkivakuutusyhtiö Suomesta 31.12.2015 ja 31.12.2016 siirtyneet vakuutussäästöt, jotka kuuluvat OP-Henkivakuutuksen muusta taseesta eriytettyihin taseisiin. Vastuuelka muodostetaan diskonttaamalla pääsääntöisesti näillä samoilla laskuperustekoroilla eikä markkinakoroissa tapahtuvilla muutoksilla ole suoraa vaikutusta laskuperustekorkoisen vastuuelan määrään. Mikäli on oletettavaa että sijoitustoiminnalla ei ansaita laskuperustekorkoa, on vastuuelkaan tehtävä sellainen korkotäydennys, että tulevista velvoitteista voidaan vastata riittävällä varmuudella. Niiden sopimusten joiden laskuperustekorko on 4.5%, vastuuelkaa on pysyvästi täydennetty niin, että vastuuelan diskonttokorkona on 3.5%. Lisäksi kaikkien laskuperustekorkoisten sopimusten vastuuelkaa on täydennetty lyhytaikaisella korkotäydennyksellä 31.12.2019 asti ja myytyjen vastuuelkaa suojanneiden korkojohdannaisten myynnistä tuloutunut tuotto on varattu vastuuelkaan korkotäydennykseksi jäljellä olevalle johdannaisten juoksuajalle. Korkotäydennysten jälkeen yhtiön laskuperustekorkoisen kannan diskonttokorko on 0% 31.12.2019 asti, siitä seuraavalle 10 vuodelle 2,5% ja tästä eteenpäin 3,2%. Mikäli keskimääräistä sijoitustoiminnan tuotto-oletusta alennetaan koko vakuutuskannan osalta 0,1%-yksikköä, kasvaa vastuuelka 26 M€ (26).

OP-Henkivakuutukseen siirtyi 31.12.2015 kannanluovutuksena vastuuelkaa Keskinäisestä Henkivakuutusyhtiö Suomesta. Tuolloin siirtyneistä säästövakuutuksista muodostettiin yhtiön muusta taseesta eriytetty tase. 31.12.2016 OP-Henkivakuutukseen siirtyi niinkään kannanluovutuksena yksilöllisiä eläkevakuutuksia käsittävää vastuuelkaa Keskinäisestä Henkivakuutusyhtiö Suomesta. Myös tästä kannasta on muodostettu yhtiön muusta taseesta eriytetty tase. Eriytetyillä taseilla on omat voitonjakopolitiikkansa, jotka on määritelty kannanluovutus suunnitelmissa. Eriytettyihin taseisiin sisältyvät myös tulevien lisäetujen vastuut, jotka puskuroivat eriytettyjen taseiden markkina- ja asiakaskäyttäytymisriskejä.

Sijoitussidonnaisten sopimusten velka arvostetaan tilinpäätöshetken sopimukseen liitettyjen varojen markkina-arvoilla.

Vastuuvelan purkautuminen korvauksiksi

2018	0 - 1 v	1-5 v	5-10 v	10-15 v	yli 15 v	Yhteensä
Korkotuottoinen vakuutussäästö (pl. eriytetty tase)	182	809	717	446	830	2 983
Korkotuottoinen vakuutussäästö (eriytetty tase I)	30	111	138	118	55	451
Korkotuottoinen vakuutussäästö (eriytetty tase II)	156	553	381	181	197	1 468
Sijoitussidonnainen vakuutussäästö	663	2 428	2 270	1 545	2 859	9 765
Muu vastuovelka (pl. eriytetty tase)						222
Muu vastuovelka (eriytetty tase I)						370
Muu vastuovelka (eriytetty tase II)						828
Yhteensä	1 030	3 901	3 506	2 290	3 940	16 087
2017	0 - 1 v	1-5 v	5-10 v	10-15 v	yli 15 v	Yhteensä
Korkotuottoinen vakuutussäästö (pl. eriytetty tase)	114	721	689	490	1 129	3 144
Korkotuottoinen vakuutussäästö (eriytetty tase I)	29	106	135	143	76	489
Korkotuottoinen vakuutussäästö (eriytetty tase II)	145	518	434	239	261	1 596
Sijoitussidonnainen vakuutussäästö	441	2 468	2 551	1 582	3 074	10 115
Muu vastuovelka (pl. eriytetty tase)						250
Muu vastuovelka (eriytetty tase I)						409
Muu vastuovelka (eriytetty tase II)						969
Yhteensä	729	3 812	3 809	2 455	4 539	16 972

Liite 30. Luettelo kirjanpito- ja tositelajeista

OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

SAPin tositepäiväkirja, kuukausipääkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien pääkirja on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään*. Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna. Raportit arkistoitu LEA-arkistointijärjestelmään**. REA-arkistointijärjestelmään Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa***. Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä. Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).

Yhtiön pääkirjanpito on SAP-järjestelmässä. Merkittävimpien osakirjanpitojen

- arvopaperi- ja kiinteistökirjanpito
- tuleva- ja lähtevä raha
- vastuuvelanlaskenta
- Kupari
- SAP HR ja Aditro
- SAP käyttöomaisuus
- SAP osto- ja myyntireskontra, Ariba, Basware IP ja Basware maksuliikenne
- PLP järjestelmä

tiedot ovat siirtyneet pääkirjanpitoon yhdistelmänä tai muuna yhteenvetona.

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	7700001	7799999
	MALLITOSITE	X2	7800001	7899999
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldonsiirto	SI	1000130001	1000139999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	RYHMÄKOHT.ARVONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS,LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT/VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP.VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	KIINT YHT AVAAVA TASE	QN	1000360001	1000369999
	KÄYTTÖOMAISSUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISSUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)

	KÄYTTÖMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoitavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoitavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoitavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	LN	1028000001	1028999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	HN	1029000001	1029999999
	MYYNTELASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DG	1031000001	1031999999
	MYYNTELASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS.MR Ei ELIM.	DH	1033000001	1033999999
	HYVITYSLASKUTUS eliminoitavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminoitavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYYNTELASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	DS	1037000001	1037999999
	MYYNTELASKUTUS eliminoitavat	DT	1038000001	1038999999
	MYYNTELASKUTUS ei eliminoitavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAUS	MT	1040000001	1040999999
	KONEKIELISET TILIOTETAPAHTUMAT	FB	1042000001	1042999999
9900095	SRJ-TAPAHTUMAT	FU	1059000001	1059999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ.RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	LOMAPALKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKAT, MYYNTELASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJO, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
9930004	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930005	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930006	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930007	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930008	CAL PÄIVITT. TASEEN ULKOP.	RH	1094000001	1094999999
9930106	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930107	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930108	CAL KK-VAIHTEEN TASEEN ULKOP.	RI	1096000001	1096999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, OR	LK	1098000001	1098999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, MR	DK	1099000001	1099999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
9940004	LJR ANTOLAINAUS	MC	1101000001	1101999999
	Bonuskäyttö toinen op, MR	DO	1105000001	1105999999
	Bonuskäyttö toinen op, OR	LO	1106000001	1106999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001	1107999999
	Ariba tilaus eliminoitava	LU	1108000001	1108999999
	Ariba ei tilausta eliminoitava	LV	1109000001	1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminoitava	LX	1110000001	1110999999
	Ariba ei tilausta ei-eliminoitava	LY	1111000001	1111999999
	Ariba peruutustosite	LZ	1112000001	1112999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001	2010999999
	KASSAKP. LIITT./OPHV	NA	3010000001	3010999999
	HK KORVAUS KKP./OPHV	NB	3011000001	3011999999
	OIVA KON./OPHV	NC	3012000001	3012999999
	TUOTTOTURVA KON./OPHV	ND	3013000001	3013999999
	LAINATURVA KON./OPHV	NE	3014000001	3014999999
	HENKILÖV.KORV K/OPHV	NF	3015000001	3015999999
	RYHMÄVAK. KON./OPHV	NG	3016000001	3016999999
	IF RYHMÄELÄK K./OPHV	NH	3017000001	3017999999
	MOOTTORIAJ. KON/OPHV	NI	3018000001	3018999999
	VAHINKOVAK. KON/OPHV	NJ	3019000001	3019999999
	HENKILÖVAK. KON/OPHV	NK	3020000001	3020999999

TAPATURMA KON./OPHV	NL	3021000001	3021999999
KIINT.VUOKRAT K/OPHV	NM	3022000001	3022999999
VSM KON./OPHV	NN	3023000001	3023999999
MITTATURVA KON./OPHV	NO	3024000001	3024999999
LÄHTEVÄ RAHA L./OPHV	NP	3025000001	3025999999
TULEVA RAHA L./OPHV	NQ	3026000001	3026999999
TKV KON./OPHV	NR	3027000001	3027999999
HK KORVAUS KON./OPHV	NS	3028000001	3028999999
AULI KON./OPHV	NT	3029000001	3029999999
RATTI KON./OPHV	NU	3030000001	3030999999
RAKENNUSVIRHE K/OPHV	NV	3031000001	3031999999
SULKA KON./OPHV	NX	3032000001	3032999999
MATKAVAKUUTUS K/OPHV	NY	3033000001	3033999999
KASKO KON./OPHV	OA	3034000001	3034999999
ESINEVAK.YKS. K/OPHV	OB	3035000001	3035999999
TAKAUSVAKUUTUS/OPHV	OC	3036000001	3036999999
SULKAN EPÄV.VAH/OPHV	OD	3037000001	3037999999
RESK.SAATAVAL.L/OPHV	OE	3038000001	3038999999
YT KORVAUS KKP./OPHV	OF	3039000001	3039999999
PERUUTUS/OPHV LIITT.	NZ	3100000001	3109999999
PLA-tositelajit			
Kirjanpitosite	AB	3204000000	3204999999
Täsmäytyspääkirja	AC	3205000000	3205999999
Käyttöom.konversio	AK	3206000000	3206999999
Käyttöom.kirj: netto	AN	3207000000	3207999999
Ratti Kkp.	C3	3208000000	3208999999
VSM Kkp.	C4	3209000000	3209999999
HK Korvaus Muis.	DC	3210000000	3210999999
EK Korvaus Muis.	DD	3211000000	3211999999
Manuaalipal. Muis.	DM	3212000000	3212999999
Auli Muis.	E1	3213000000	3213999999
Oiva Muis.	E2	3214000000	3214999999
Ratti Muis.	E3	3215000000	3215999999
Tuottoturva Muis.	E4	3216000000	3216999999
Mittaturva Muis.	E6	3217000000	3217999999
Ryhmävakuutus Muis.	E7	3218000000	3218999999
Rakennusvirhe Muis.	E8	3219000000	3219999999
IF Ryhmäeläke Muis.	E9	3220000000	3220999999
Ulkoinen numero	EX	3221000000	3221999999
Ratti Muis.	F3	3222000000	3222999999
VSM Muis.	F4	3223000000	3223999999
IF Ilm. eläke Muis.	F9	3224000000	3224999999
As.miesp.m.liit.jaks	H1	3226000000	3226999999
Sonet.vak.pal.jaks.I	H2	3227000000	3227999999
Asiamiehet	HA	3228000000	3228999999
Palkansaajat	HE	3229000000	3229999999
Hallintohenkilöt	HH	3230000000	3230999999
Tilapäispalkkionsaaj	HT	3231000000	3231999999
Investointityönumero	IP	3232000000	3232999999
Toimittajat - hyvit.	KG	3233000000	3233999999
Kiint.hall.järj.liit	KH	3234000000	3234999999
Toimittajat - netto	KN	3235000000	3235999999
Kiint.osakejärj	KO	3236000000	3236999999
Tilien ylläpito	KP	3237000000	3237999999
Toimittajat - lasku	KR	3238000000	3238999999
Kiint.sähkön.liitt	KS	3239000000	3239999999
Laskut, IP,ulkopuoli	LB	3240000000	3240999999
Laji/toimintoj.kirj.	LT	3241000000	3241999999
ML-tilitys	ML	3242000000	3242999999
Regressilask. Kon.	MQ	3243000000	3243999999
JV-Simmer Kon.(tulev	MS	3244000000	3244999999
Ratti Kon.	N3	3245000000	3245999999

IF ilm. eläk Kon.	N9	3246000000	3246999999
EU Korvaus Kkp.	OG	3247000000	3247999999
Henkivak.korvau Kkp.	OH	3248000000	3248999999
Tapaturma Kkp.	OI	3249000000	3249999999
MA korvaus Kkp.	OJ	3250000000	3250999999
Takaus.korvaus Kkp.	OK	3251000000	3251999999
Sulkan epäv.vah. Kkp	OL	3252000000	3252999999
TKV Muis.	OM	3253000000	3253999999
Moottoriajon. Muis.	ON	3254000000	3254999999
Sulka Muis.	OO	3255000000	3255999999
Matkavakuutus Muis.	OP	3256000000	3256999999
Vahinkovakuutus Muis	OQ	3257000000	3257999999
Henkilövakuutus Muis	OR	3258000000	3258999999
Tapaturma Muis.	OS	3259000000	3259999999
Kasko Muis.	OT	3260000000	3260999999
Ratti maksusop. Muis	OU	3261000000	3261999999
Esinevak.yks. Muis.	OV	3262000000	3262999999
Takausvakuutus Muis.	OW	3263000000	3263999999
Sulkan epäv.vah Muis	OX	3264000000	3264999999
Regressilask. Muis.	OY	3265000000	3265999999
Tuleva raha Muis.	OZ	3266000000	3266999999
Palkk. as.m.liitt.ja	P1	3267000000	3267999999
MA korvaus Muis.	PB	3268000000	3268999999
Sulkan epäv.vah Muis	PC	3269000000	3269999999
Henkivak.korvau Muis	PD	3270000000	3270999999
Tapaturma Muis.	PF	3271000000	3271999999
Takaus.korvaus. Muis	PG	3272000000	3272999999
YT Korvaus Muis.	PH	3273000000	3273999999
JV-Simmer Muistio	PI	3274000000	3274999999
MA korvaus Kon.	PJ	3275000000	3275999999
Tapaturma Kon.	PL	3276000000	3276999999
Takaus,korvaus Kon.	PM	3277000000	3277999999
YT Korvaus Kon.	PN	3278000000	3278999999
JV-Simmer Kon.(lähte	PO	3279000000	3279999999
ATK-palv.vel.liitt	PP	3280000000	3280999999
Hinnanmuutos	PR	3281000000	3281999999
EU Korvaus Kon.	PS	3282000000	3282999999
EK Korvaus Kon.	PT	3283000000	3283999999
Päätetapahtum.liitt	PU	3284000000	3284999999
ATK-palv.vel. levyti	PW	3285000000	3285999999
Systeemipalv.vel.lii	PX	3286000000	3286999999
Työasemaveloitukset	PY	3287000000	3287999999
S-laskutus, Elisa	PZ	3288000000	3288999999
Sulkan epäv.vah. Kon	QA	3289000000	3289999999
EK Korvaus Kkp.	QB	3290000000	3290999999
Cross-company korot	QC	3291000000	3291999999
EU korvaus muis.	QD	3292000000	3292999999
Hyvitys - nettosuor.	RA	3293000000	3293999999
Ostolasku	RE	3294000000	3294999999
Lask.vast.otto netto	RN	3295000000	3295999999
Laskun siirto	RV	3296000000	3296999999
SIJ/KTÖ JAKO	SK	3297000000	3297999999
Jälkikirjaustosite	SU	3298000000	3298999999
Tiedonsiirto	UE	3299000000	3299999999
Maksukirjaus	ZP	3305000000	3305999999
Pankki - täsmäytys	ZR	3306000000	3306999999
Maksu per shekki	ZS	3307000000	3307999999
Maksuselvitys	ZV	3308000000	3308999999
INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999
Tuottoturva man. peruut	14	3310000000	3310999999
Lainaturva man. peruut	15	3311000000	3311999999
Mittaturva man. peruut	16	3312000000	3312999999

Auli man. peruut	11	3313000000	3313999999
ryhmävak man. peruut	17	3314000000	3314999999
Rak.virhevak. man. peruut	18	3315000000	3315999999
Oiva man. peruut	12	3316000000	3316999999
Sulka evl man. peruut	1P	3317000000	3317999999
Sulka man. peruut	1C	3318000000	3318999999
Matkavak. man. peruut	1D	3319000000	3319999999
Vahinkovak. man. peruut	1E	3320000000	3320999999
M.ajoneuvovak. man. peruut	1A	3321000000	3321999999
Henkilövak. man. peruut	1F	3322000000	3322999999
Tapaturmavak. man. peruut	1G	3323000000	3323999999
Kaskovak. man. peruut	1I	3324000000	3324999999
Ratti man. peruut	13	3325000000	3325999999
Ratti maksusop. man peruut	1J	3326000000	3326999999
Esinevak. yks. man. peruut	1M	3327000000	3327999999
Takausvak. man. peruut	1N	3328000000	3328999999
EK Korvaus man. peruut	19	3329000000	3329999999
Ratti 2 man. peruut	1B	3330000000	3330999999
Takaus korv. man peruut	1H	3331000000	3331999999
JV-Simmer man peruut	1K	3332000000	3332999999
JV-Simmer muist m pe	1S	3333000000	3333999999
Korkki TA	QF	3334000000	3334999999
Korkki YT	QG	3335000000	3335999999
Korkki EU	QH	3336000000	3336999999
Korkki EK	QI	3337000000	3337999999
Korkki YA	QJ	3338000000	3338999999
Korkki MK	QK	3339000000	3339999999
Korkki manuaalitosite	QL	3340000000	3340999999
KORKKI PV MANUAALITOS.	QM	3341000000	3341999999
Flex maksutulo, koneellinen	K1	3342000000	3342999999
Flex maksutulo, manuaalinen kirjaus	K2	3343000000	3343999999
Flex korvaukset, koneellinen	K3	3344000000	3344999999
Flex korvaukset, manuaalinen kirjaus	K4	3345000000	3345999999
Flex manuaalinen peruuntuva	K5	3346000000	3346999999
TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999
9900043 CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
9900050 PALKAT	BY	9905000001	9905099999 (***)
9900052 LOMAPALKKAVELAT	GV	9905200001	9905299999 (***)
9900202 SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/OP-RAHASTO	IA	9920200001	9920299999
SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/SAAJAY			
9900203 HTIÖT	IB	9920300001	9920399999
992102 HENKIVAKUUTUS	HV	9921020001	9921029999
9903001 SALDONSIRROT	Z1	9930010001	9930019999
9903003 EURO	Z3	9930030001	9930039999
995 AGIOT/ULKOMAANRESKONTRAT	XU	9950010001	9950019999
9950002 JORE TILINPÄÄTÖS	KD	9950020001	9950029999
9960002 JORE TASEEN ULKOP.	KE	9960020001	9960029999
9970002 CHF-TP-VIENNIT	KL	9970020001	9970029999
9970003 CHF-TAUP-VIENNIT	KM	9970030001	9970039999
999 VALUUTTALUOTTO	XY	9990000001	9990999999
PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 29. päivänä tammikuuta 2019

Olli Lehtilä
Hallituksen puheenjohtaja

Vesa Aho

Tony Vepsäläinen

Jussi Huttunen
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 13. päivänä heinäkuuta 2019

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Raija-Leena Hankonen
KHT